PEDRO CALDERON DE LA BARCA

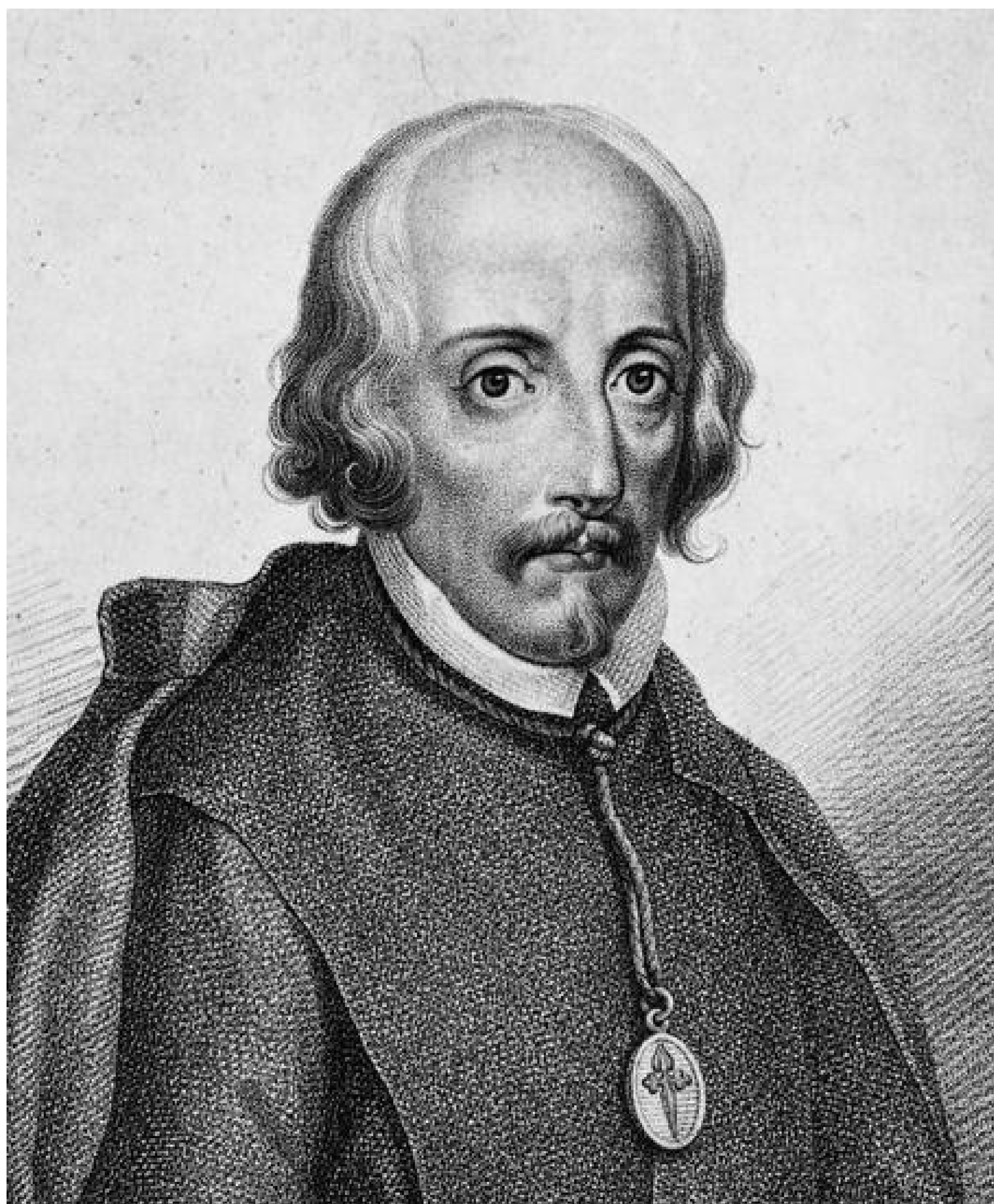
COMEDII

în româneşte de Al. Popescu Telega

1 9 6 6

E d i t u r a

P E N T R U L I T E R A T U R Ă

NU TOTDEAUNA CEEA CE-I MAI RĂU E ŞI ADEVĂRAT

COMEDIE ÎN TREI ACTE

PERSONAJELE

DON CARLOS, tînăr cavaler
DON JUAN ROCA, tînăr cavaler
DON DIEGO DE CENTELLAS, tînăr cavaler
DON PEDRO DE LARA, bătrîn
FABIO, valet
GINES, valet
DONA LEONOR
DONA BEATRIZ
INES, slujnică
Figuranţi

Acţiunea se petrece la Valencia

ACTUL ÎNTÎI

SCENA I

O cameră de han.Intră don Carlos şi Fabio, îmbrăcaţi de drum.

DON CARLOS : I-ai dat biletul ?
FABIO : Da, stăpîne, şi cu multă bucurie mi-a spus
că va veni îndată la hanul ăsta.
DON CARLOS : Şi Leonor oare s-o fi sculat ?
FABIO : N-a deschis încă odaia.
DON CARLOS : Atunci bate la uşă, căci vreau s-o înştiinţez că-mi iau îndrăzneala să-i port de grijă cît om sta aici, şi să-i păzesc onoarea, nu atît pentru ce-i datorez ei, cît pentru ce-mi datorez mie însumi ; bate deci la uşă, că e vremea să se deştepte.

SCENA A II-A
Intră dona Leonor.

DONA LEONOR : Aşa ar fi. dragul meu Carlos, dacă eu aş dormi ; dar cine suferă şi plînge vitregia unei soarte atît de crude şi neîndurătoare, care nu-l părăseşte nici măcar o clipă, acela nu-şi află niciodată odihnă. Ce voiai să-mi spui ?

DON CARLOS : Voiam să te înştiinţez că, în pofida celor întîmplate, voi încerca să te apăr, fiindu-mi totuşi cu neputinţă să te iubesc ca mai înainte. Află deci....
DONA LEONOR : Destul. Nu e nevoie să continui. Drept ori nedrept de-ar fi ceea ce vei spune, ajunge să ştiu că e dorinţa ta, ca eu să mă supun. Căci, deşi în durerea ta văd că ţii să respecţi legile onoarei mai mult decît pe acelea ale dragostei, eu nu mai am altă alegere, altă voinţă, altă plăcere decît ale tale ; aşa stînd lucrurile, la ce ar mai folosi atîtea explicaţii ?
DON CARLOS : Oh, ce bine ţi s-ar potrivi, frumoasă Leonor, această supunere, dacă ar veni din iubire şi nu din nevoie.
DONA LEONOR : Cine s-a lăsat amăgit de aparenţele unei trădări, tîrziu sau niciodată nu va uita dezamăgirea chiar de-şi va da seama că s-a înşelat, cu atît mai mult cu cît el nu face nimic din parte-i pentru a se convinge dacă a fost într-adevăr înşelat sau numai i se pare.
DON CARLOS : Nu încerca să te dezvinovăţeşti,Leonor, că nu vei izbuti.
DONA LEONOR : Un singur lucru te rog să faci pentru mine. Va fi ultimul pe care ţi-l voi cere în numele iubim mele.
DON CARLOS : îţi voi împlini rugămintea, fii fără grijă. Spune-mi numai ce doreşti.
DONA LEONOR : Ascultă-mă, şi nu cumva să mă crezi după ce mă vei fi ascultat.
DON CARLOS : Cu această condiţie, te voi asculta.Vorbeşte, dar, şi spune-mi ce vrei de la mine,
DONA LEONOR : Numai atenţia ta.
DON CARLOS : Hei, Fabio !
FABIO : Aici sînt, stăpîne...
DON CARLOS : Dacă vine cumva tînărul pe care l-ai chemat, intră tu întîi, ca să se poată ascunde Leonor.
(Fabio iese.)
Acum poţi vorbi în linişte.
DONA LEONOR : Precum ştii, dragul meu Carlos..,, Vai, rău încep, că avînd de rostit adevăruri, uite că am şi spus o minciună. Ştiu că nu-ţi place să-ţi spun dragul meu. A fost o scăpare din vedere. Vai, Doamne ! Ce mare trebuie să-mi fie iubirea, căci fiecare cuvânt pe care**-l** scot din gură, pină şi cele mai neînsemnate seamănă cu o declaraţie de dragoste. Cunoşti, doar repet, ilustra mea spiţă, după consideraţia pe care ai văzut că o arată toată lumea părinţilor şi neamurilor mele. Şi tu ştii bine, Carlos, că nici eu nu sînt nevrednică de ea, măcar că nenorocirile mele voiesc să mă năpăstuiască. Oh ! ce laşă sînt în această privinţă, ştiind că împotriva mea se află însuşi adevărul îndoielnic. Cine m-ar vedea um-blînd astfel pe drumuri spre altă ţară, în puterea unui bărbat tînăr şi de el cu atîta răceală tratată, încît îmi tăgăduieşte pînă şi respectul pe care-l datorez ilustrului său neam, spunînd că nu-l datorez eu, ci mimai el însuşi şi-l datorează, cum ar putea crede că pătimesc atîtea nenorociri fără nici o vină, cînd cel pe care-l iubesc e cel dintîi pe care-l ofensez ? Dar ce importanţă mai are faptul că se unesc împotrivă-mi steaua mea, soarta şi timpul, făcînd ca toate aparenţele să mă învinuiască, dacă atunci cînd adevărul va ieşi la lumină au să se găsească toate de partea mea, aevea soarelui căruia eclipsa îi întunecă strălucirea şi-i tulbură razele, şi totuşi el nu încetează, din pricina asta, a ieşi învingător în lupta cu negurile care făcuseră să fie crezut mort. La fel şi eu, în ciuda oricîtor neguri îmi întunecă reputaţia, gîndesc să ies în cele din urmă biruitoare ; dar pînă să se întîmple acest lucru, acum. împotriva vitregiilor soartei, am să reiau firul povestirii, în capitală, oraşul unde m-am născut (oh, de I ce n-a dat cerul să-mi fie la naştere şi leagăn şi mormînt!), tu, Carlos, m-ai

văzut într-o după-amiază ducîndu-mă la biserica Sfîntul Isidro cu nişte prietene. Ca prieten sau ca rudă, te-ai apropiat să le vorbeşti şi, îngăduind-o împrejurarea, atras de frumuseţea mea, dacă aş fi sigură că o am, galant şi priceput cum eşti, unind amîndouă aceste calităţi, ţi-ai făcut din curtenie pavăza îndrăznelii. De atunci ţi-ai găsit mereu drum pe strada mea, ai început să suspini sub ferestrele mele şi astfel, zi de zi şi ceas de ceas, aproape că nu te mai clinteai din faţa casei şi deveniseşi umbra mea. Ai cerut ajutor slujnicelor şi prietenelor — mijlocitoarele obişnuite ale iubirii — mulţumită cărora ai obţinut favoarea să-ţi aud dragostea, dacă nu s-o şi împărtăşesc. Aminteşte-ţi cîte zile de galanterii şi aşteptări au trebuit să treacă pînă să-ţi citesc o scrisoare. Tu ştii prea bine. Dar, lăsînd la o parte lucrurile mărunte, să trec acum la altceva mai important. Fiind informată că intenţiile tale atît de oneste sînt îndreptate, dragul meu Carlos, doar spre căsătorie, m-am arătat binevoitoare purtîndu-mă cu mai puţină cruzime decît ar fi trebuit; dar şi fără această amăgire din partea ta sînt dezvinovăţită îndeajuns pentru încrederea ce am avut în tine datorită neamului tău ilustru, respectului ce-mi arătai, purtării tale curtenitoare şi voiciunii spiritului tău. Odată începute conversaţiile noastre în tăcerea nopţii, pentru că numai în ea avea încredere iubirea aceasta, ne vorbeam de la fereastra camerei mele, dar văzînd că şoaptele noastre dădeau prilej de bîrfeală proştilor care-şi uită de grijile lor spre a se ocupa de ale altora, am căutat să fac în aşa fel încît să poţi intra în odaia unui slujitor, unde eu îţi puteam vorbi fără teamă de această josnică curiozitate — ce atît rău a făcut pe lume — şi primejdiile din afară înlocuite cu cele dinăuntru, într-o noapte cînd ai venit mai tîrziu ca alte daţi (nu vreau să mă amărăsc acum, că nu e prilejul potrivit, gîndindu-mă dacă nu cumva altă distracţie mai; plăcută te oprise ; la urma urmei eu eram împăcată şi cu această întîrziere, şi poate e mai bine că n-ai venit mai curînd), ai intrat în casă şi, cînd eu, cu inima îndurerată şi zdruncinată credinţă, te aşteptam cu acele dulci îndoieli care, făcîndu-şi loc printre clipe de spaimă şi încredere, fac şi mai mare dragostea pentru că o descoperă mai puţin. Abia] am putut să-ţi vorbesc, cînd, simţind zgomot] în odaia mea, m-am întors să văd cine era. Tu, gîndind că era o supărare studiată din partea mea, pentru a-ţi pedepsi întîrzierea, m-ai urmărit, şi atunci (vai, ceruri !) am văzut (nu mi-aş mai aduce aminte !) că (vai, cu j cîtă durere o spun !) un bărbat (mă înăbuş)! mascat (ce nenorocită sînt!) se îndreaptă spre mine...

SCENA A III-A

Intră Fabio. Cei dinainte.

FABIO : Cavalerul pe care ai trimis să**-l** cheme aşteaptă aici afară.
DON CARLOS : Ascunde-te, că nu vreau să-l vadă, şi ieşi ceva mai tîrziu.
DONA LEONOR (aparte): Văd că mă urmăreşte pas cu pas nenorocul; nici pentru această mică mîngîiere de a-i vorbi n-am avut timp] de ajuns.
DON CARLOS : Azi vei vedea ce zadarnic e să cauţi să te dezvinovăţeşti.
FABIO : Ascundeţi-vă repede, că intră.
DON CARLOS (către Fabio, apoi către Leonor): Tu ieşi afară. Şi tu ascunde-te şi ascultă ce vorbim.
DONA LEONOR : Ce puţin datorez stelei mele !
DON CARLOS : Şi mai puţin datorez eu alei mele, căci ceea ce mi-a dăruit am înapoiat.
(Leonor se ascunde şi Fabio iese.)

SCENA A IV-A
Intră don Juan.

DON JUAN : Don Carlos, vere !
DON CARLOS : Vino să te îmbrăţişez, don Juan.
DON JUAN : Deşi aş fi îndreptăţit să n-o fac, preţuiesc mai mult plăcerea de a te vedea decît de a mă plînge de purtarea ta. Tu în Valencia, don Carlos, şi n-ai venit să ceri ospitalitate în casa mea ! Ce înseamnă asta ? De ce aduci această insultă prieteniei şi rudeniei ?
DON CARLOS : Ai dreptate să te plîngi, don Juan, dar cînd vei afla scuza mea nu te vei mai plînge. Ce mai faci ?
DON JUAN : Mulţumesc, bine, şi sînt gata să-ţi fiu de folos în orice împrejurare.
DON CARLOS : Şi sora ta şi vara mea ?
DON JUAN : Sănătoasă. Dar, pentru Dumnezeu, să lăsăm complimentele, căci nu sînt făcute pentru oameni ca noi. Spune mai bine cu ce treburi ai venit. Ce mai e nou prin capitală ?
DON CARLOS : Ce să fie ? Nenorociri de-ale mele, de care în zadar fug pentru că oriunde mă duc, acolo vin şi ele şi mă găsesc, don Juan.
DON JUAN : Cu cele ce-mi spui mi-ai sporit şi mai mult dorinţa de-a afla ce pricină te aduce aşa, într-un suflet, în oraşul nostru.
DON CARLOS : Ce pot să-ţi spun, don Juan ? Am văzut o frumuseţe ca o zînă şi cum am văzut-o, m-am şi îndrăgostit de ea, încît mi se pare că am iubit-o dinainte de a o vedea. Biruit, m-am arătat galant; statornic, i-am suferit nazurile ; curtenitor, i-am meritat favorurile ; gelos, mi-am plîns chinurile ; acestea sînt cele patru vîrste ale oricărei iubiri ; se I naşte în dispreţ, creşte în puterea dorinţei, și trăieşte în casa favorurilor şi moare în a geloziei. Intram noaptea să-i vorbesc în odaia unui slujitor ; în timpul unei astfel de .vizite, auzirăm paşi înăuntru, ea se întoarse, şi ev. la fel, bănuind sau temîndu-mă să nu fie tată-său, cînd văzurăm un bărbat mascat care venea din odaia ei, tiptil, tiptil, abia i se auzeau paşii. Cine e ? zise ea. El răspunse „Cine a vrut să vadă ceea ce vede". Eu n-am I zis nimic ; căci la vederea iubitei mele stînd de vorbă cu bărbatul acela şi cuprins de gelozie am lăsat să vorbească limba oţelului. Am scos spada şi, repezindu-ne amîndoi în j luptă, hotărîţi să murim, vru cerul, nu ştiu dacă să zic milos sau crud, să cadă el rănit la pămînt. spre a ne face egali în sorţi ; fiindcă ne văzurăm în acelaşi timp, el mort din pricina rănii primite, iar eu mort din pricina ofensei ce-mi fusese adusă. Vei crede că asta este singura mea nenorocire şi că întîmplarea aici se opreşte. Că eu, ştiind ce mă aşteaptă, am venit la Valencia, fugind de rigorile justiţiei. Da de unde, don Juan ; nu numai atît ; acum începe partea cea mai stranie, cea mai uimitoare, cea mai neobişnuită poveste de iubire din cîte s-au văzut vreodată. La zgomotul săbiilor, văzînd-o pe fată leşinată, slujitorii începură să strige, şi la auzul lor se deşteptă tatăl. Priveşte-mă acum pe mine, aprins de gelozie avînd împotriva mea familia unui nobil bătrîn, iubita leşinată si rivalul mort. în situaţia asta mă găseam, cînd ea, venindu-si în simţiri, îmi ceru să-i apăr viaţa. Ah, ceruri ! ce bine se pricepe o femeie care, avînd să săvîrşească o greşeală, îşi pune încrederea într-un om de viţă nobilă ! Dovadă eu, care, trădat şi ofensat, mă hotărîi să-i pun mai întîi ei viaţa la adăpost şi, fără să mă mai gîndesc la răzbunare, i-am zis : „Urmează-mă repede", şi, făcînd zid din pieptu-mi, ieşii cu ea în stradă, unde aripile fricii ne ocrotiră atît de grabnic, că într-o clipită găsirăm găzduire sigură în casa unui ambasador. Trimisei după un slujitor care, informat în taină de cele întîmplate, se întoarse spunîndu-mi că bărbatul era un cavaler străin venit în capitală cu un

proces ; i-am auzit numele, dar acum nu mi-**l** mai amintesc ; rana de la cap îl lăsase în nesimţire, însă deşi cu puţine speranţe de viaţă, nu murise, şi fusese arestat şi dus în altă casă de un comisar de poliţie, care, aflînd că eu îl rănisem, se pregătea să-mi sechestreze averea. Mai adăugă, pe urmă, că tatăl, ca bărbat înţelept şi prevăzător, nu făcuse nici o plîngere şi nici alte formalităţi, ci lăsase răzbunarea pe seama destoiniciei lui. Eu, văzîndu-mă în prada durerii ~i dator., s-o apăr pe aceea care o pricinuise, hotărăsc să plec din Madrid, undeva unde ă pot trăi cel puţin fără teamă de jusiţie, de tatăl ei şi de neamuri. Astfel, lin de griji şi de îndatoriri, aducîndu-mi a-inte de tine, viu să-ţi cer sprijin. Eu, don uan, aduc cu mine pe această fată, a cărei iată trebuie s-o salvez sacrificîndu-i sentimentele mele, pentru a o pune în siguranţă, căci aceasta este, cu orice risc, prima mea obligaţie ; nenorocirile mele vin abia mai pe urmă ; şi în al doilea rînd obligaţia mea este să fug de această vrăjmaşă, pe care, ca nobil] ce sînt, o apăr, ca bărbat ofensat, o îndatorez, ca îndrăgostit, o iubesc şi, ca jignit în sentimentele mele, fug de ea. Aşa de aprigă a fost lupta încinsă în sufletul meu între mîndria de bărbat jignit şi iubirea ce-i port — căci ol iubesc mai mult ca oricînd, şi totuşi gelozia mă face s-o urăsc — încît de la Madrid pînă aici, pot jura că doar azi i-am adresat cîteva cuvinte, fiindcă nu voiesc să-mi meargă vreodată faima că mi-a fost mai nevolnică vitejia! decît pofta. Căci e netrebnic, josnic şi doi nimic bărbatul care ascultînd de plăcerile iraţionale şi de poftele animalice, atunci cînd pierde partea cea mai bună, se mulţumeşte cu ce-a rămas. Acum gîndeşte-te şi tu cum ari putea rămîne fata asta în Valencia, sub uni nume fals, în ce casă ar putea locui, în co] mănăstire, în ce loc retras, în ce sat, unde vei crede de cuviinţă. Îi las puţinul ce am putut] aduce cu mine, că mie îmi ajunge spada. Îndată ce o voi şti ferită de orice primejdie,] trebuie să fug de ea. Voi pleca în Italia, să mă înrolez în oastea regelui, şi mă voi ruga cerului ca primul glonţ să mă nimerească în piept, spre a scăpa dintr-o dată de atîtea temeri, atîtea dureri, atîtea griji, ofense şi dorinţi de răzbunare, pentru care ca nobil fug de ea şi ca îndrăgostit o iubesc.

DON JUAN : Este atît de neaşteptată povestea ta, atît de rare întâmplările prin care ai trecut,] că sînt de-a dreptul uimit şi nu ştiu ce să mai spun. Şi cum trecutul nu mai poate fii îndreptat, să vorbim de prezent, gîndindu-mă la ce se poate rîndui. Cred că cel mai bun loc unde ar putea sta această fată e la mănăstire, clar se iveşte neajunsul întreţinerii ei acolo cînd eşti aşa de sărac, fără venituri şi fără hrană. Şi nici eu nu te pot ajuta prea mult. Căci, deşi cu tot sufletul, cu întreagă fiinţa şi onoarea mea sînt alături de tine, averea mea este în aşa stare, don Carlos, că nu îndrăznesc să ofer, fiindcă nu ştiu dacă pe urmă voi putea să împlinesc ceea ce ofer. Aşadar, gîndesc că ar putea sta în casa mea, unde cred că...

DON CARLOS : Nu mai continua ; mi-este cu neputinţă să-ţi primesc propunerea, pentru care însă îţi mulţumesc din inimă. Ştiind însă toate acestea, cum aş putea îndrăzni eu să-i mai dau încă o grijă verişoarei, şi apoi ce respect i-aş purta eu dacă i-aş aduce în casă pe iubita mea. Căci, deşi prin naştere ar merita să-i stea alături, sînt unele stranii întîmplări care veştejesc nobleţea.

DON JUAN : Stai, ascultă că am eu leac la toate. Soră-mea a măritat acum cîtva timp pe fata din casă şi acum a rămas fără slujnică. Eu n-am apucat să-ţi spun că sînt logodit şi am de gînd să mă însor curînd. îi voi încredinţa ei taina şi-o voi ruga să trimeată ea pe Leonor la mine acasă, spre a-şi oferi serviciile. Sora mea, înştiinţată cine e, o va primi cu plăcere, şi Leonor nu se va ruşina dacă în lume va fi privită ca slujnică, iar în taină va fi nobilă, aşa cum ştim toţi ai casei şi eu voi avea grijă să-i fiu totdeauna la dispoziţie.

DON CARLOS : Leacul nu-i rău ca s-o feresc de neplăceri ; dar nu îndrăznesc eu, don Juan, să-i propun Leonorei, pentru că...

SCENA A V-A
Intră Leonor,

DONA LEONOR : Opreşte-te ; la aceasta voi răspunde eu. Don Juan, nu doar ca servitoare în casa voastră voi sluji cu plăcere şi onorată, ci ca sclavă pe care o cumperi cu preţul acestei bunătăţi, fiindcă pentru mine nu mail este altă mîngîiere, dacă mai poate fi vreuna decît de a şti că stăpîna mea este vara lui Carlos. Şi astfel, umilă, la picioare te rog să-mi înlesneşti această fericire, iar pentru că am auzit tot ce aţi vorbit şi din cele spuse de don Carlos reiese că eu sînt vinovată fără nici o scuză ; şi ca în casa voastră să nu aveţi nici cea mai mică bănuială că eu sînt aşa de uşuratecă precum par, vă jur că sînt nevinovată. Să mă ajungă mînia lui Dumnezeu şi cerurile să nu mă ajute să dobîndese iarăşi! consideraţia ce mi se arăta înainte dacă eu i-am dat vreodată prilej pentru atîta cutezanţă acelui bărbat mascat care se ascunsese în odaia mea. Poate doar dispreţul să fi fost pentru el o încurajare la o asemenea îndrăzneală.
DON JUAN : Frumuseştea şi cuminţenia voastră, doamnă, sînt de ajuns să vă dezvinovăţească în faţa mea, şi acum nu atît lui Carlos vreau să-i fac o plăcere, cît dumneavoastră, dacă e plăcere ceea ce vă ofer. Aşteptaţi să scriu cîteva rînduri logodnicei mele ca să i le duceţi mă întorc îndată. (Iese.)

SCENA A VI-A
Leonor, don Carlos.

DONA LEONOR : Deoarece a venit vremea să ţi se împlinească dorinţele, don Carlos, acum că vei scăpa de povara de a mă avea lîngă tine, un singur lucru aştept să mai adaugi la amabilităţile pe care pînă azi mi le-ai arătat.
CARLOS : Pentru Dumnezeu, Leonor, nu-mi spori suferinţele, fiindcă abia la gîndul că te pierd de lîngă mine, îmi dau seama cît de mult te mai iubesc, dar spune-mi ce vrei să-mi ceri.
DONA LEONOR : Dacă va sosi vreodată timpul să te încredinţezi că n-am nici o vină, să-mi promiţi că vei împlini cuvîntul ce mi-ai dat.
CARLOS : Nu doar atît făgăduiesc să împlinesc, Leonor, ci chiar să-ţi jertfesc sufletul şi viaţa. Dar de ce mă înduioşez aşa ? Oare nu ţineai tu ascuns în odaia ta ,e bărbatul acela ? Acum nu mai vreau să .ştiu nici de justificări, nici de nimic altceva. Vreau numai să scap de tine, lăsîndu-te în grija unei persoane de încredere.
DONA LEONOR : Du-te, du-te, că într-o zi îşi va întoarce Dumnezeu faţa şi spre mine.
CARLOS : Dacă n-aş avea această speranţă, Leonor, aş fi murit de durere.
DONA LEONOR : Dacă ba îmi vorbeşti mînios, ba te înduioşezi, de ce nu dai crezare binelui mai degrabă decît răului şi nu eşti de partea mea, Carlos ? De ce nu vrei să crezi că sînt nevinovată.
DON CARLOS : Pentru că mă tem că în fiecare întîmplare presupunerea cea mai rea e co adevărată.
DONA LEONOR : în nevinovăţia mea, eu ere că sînt pe lume întîmplări în care nu todeauna ceea ce-i mai rău e şi adevărat.

SCENA A VII-A
Intră d o n a Beatriz, citind o hîrtie, şi după ea Ines.

INES (aparte): Stăpîna mea e aşa de tristă şi d abătută, că ard de dorinţa de a şti ce ser pe hîrtia din mîna ei. Ba o mototoleşte furioasă şi-şi înalţă privirea la cer, ba plin cu suspine.
DONA BEATRIZ : Ce soartă nemiloasă !
INES (aparte): Iar citeşte. De ce-o fi fiind cînd liniştită, cînd furioasă. De bună seamă, o ciorna vreunei comedii ce scrie.
DONA BEATRIZ : Bine a zis cine a zis că un condei crud e viespe plină de mînie şi cerneala e otravă pe foaia de hîrtie. Iată mie numai chinuri mi-a adus trădarea ! Cine să-mi creadă durerile ?
INES : Eu.
DONA BEATRIZ : Ines, tu erai aci ?
INES : Am venit în odaia asta şi văzînd în tulburare ţi se frînge inima, am să te io doamnă, să-mi spui ce pricină atît importantă te-a adus în asemenea hal.
DONA BEATRIZ : E atât de cumplită, că trebuie să ţi-o destăinuiesc. Îţi aminteşti, cred, că don Diego Centellas mi-a făcut multă vreme curte.
INES : Sigur că da.
DONNA BEATRIZ : Şi că eu, ascultîndu-i rugămintea şi fiind plăcut impresionată de purtarea lui respectuoasă, am răspuns iubirii lui.
INES : Îmi amintesc foarte bine.
DONA BEATRIZ : Şi-ţi mai aminteşti, cred, că, deşi e atît de nobil, nu s-a destăinuit niciodată fratelui meu pînă n-a plecat cu un proces în Capitală. S : Da, dar de ce-mi spui toate astea ?
DONA BEATRIZ : Ei bine, află că Gines, un slujitor al lui, .care mi-e foarte îndatorat, îmi scrie această scrisoare, din care deduc lămurit că la Madrid are o iubită, iar procesul la care a plecat e din pricina ei. Scrisoarea va lămuri mai bine trădarea lui şi disperarea mea. (Citeşte.) „împlinind, doamnă, obligaţia ce mi-am luat faţă de luminăţia-voastră de a vă înştiinţa de toate, vă aduc la cunoştinţă că în casa unei doamne din această capitală un cavaler a lăsat aproape mort pe stăpînul meu, cu o rană din care pricină a stat două zile în nesimţire şi arestat. Acum, cu ajutorul lui Dumnezeu, e mai bine şi gata de plecare : oraş, unde"... Nu mai citesc, că mă înăbuşă mînia.
INES : Ce mai vrei să citeşti, stăpînă, după ce ai citit aşa ceva ?
DONA BEATRIZ ; Uite care era procesul la care a plecat don Diego !
INES : La Madrid procesele sînt mai totdeauna de iubire.
DONA BEATRIZ : Nu ştiu ce să mai spun, căci nu găsesc cuvinte să-ţi tălmăcesc durerea] mea.
INES : Cine l-a văzut plecînd pe don Diego trăzni-i-ar Dumnezeu pe toţi bărbaţii ! — jurîndu-ţi credinţă veşnică ar fi putut oare] bănui aşa ceva ? Aşa sînt toţi. Le ţine dragostea pînă ce văd alţi ochi. Ştrengarii! Dar şi noi facem la fel, şi pînă la urmă trăim ! în bună pace, şi numai Dumnezeu ştie dacă-le rămînem datoare cu ceva.
DONA BEATRIZ : Mor de necaz.
INES : Ai toată dreptatea.
DONA BEATRIZ : Şi aşa voi pătimi pînă... Dar parcă bate cineva. (Se aud bătăi în uşă.) Ines, nu bate cineva ?
INES : Ba da.
DONA BEATRIZ : Atunci du-te de vezi cine-i.

INES : Vai de tine, sărăcuţul meu Gines, dacă altul mi-ar scrie de tine că tot astfel îmi batjocoreşti neprihănita mea cinste la Madrid ! (Iese).
DONA BEATRIZ : Nebuneştile mele aiurări, fiindcă aţi ajuns să vedeţi de ce a fost în stare schimbarea, şi fiindcă totul e vînt, (faceţi să-mi ia şi minţile cine mi-a luat speranţa. Aş da orice, numai s-o văd pe femeia care a putut să-l farmece atîta.

SCENA A VIII-A
Ines şi dona Leonor îmbrăcată sărăcăcios cu o mantie.

INES : Aici e ; intră.
DONA BEATRIZ: Cine a bătut, Ines ?
DONA LEONOR : O fiinţă sărmană care, dacă merită să vă sărute alba mină, va putea să afirme nu fără temei că norocul ei a găsit de acum încolo adăpost sub cerul vostru, ieşind din prăpastia adîncă în care căzuse.
(Cade în genunchi.)
A BEATRIZ : Ridică-te, prietenă.
DONA LEONOR (aparte): Ce aspru mi-a sunat în ureche acest ton !
DONA BEATRIZ : Ce doreşti ?
DONA LEONOR : Hîrtia aceasta e o scrisoare de recomandaţie. (îi dă hîrtia.)
DONA BEATRIZ : De la cine e ?
DONA LEONOR : De la Violante.
DONA BEATRIZ (aparte): Ai văzut, Ines, ce frumoasă e ! Aşa şi aşa.
DONA LEONOR (aparte): Vai mie, nefericita. Ce soartă crudă mi-a fost rezervată. Şi poate chinurile de care mă jelesc n-au fost atît de mari pe cît vor fi cele care mă aşteaptă.
DONA BEATRIZ : Ştiind că o fată în casă pe care am avut-o s-a măritat, Violante îmi scrie aici că în locul ei...
DONA LEONOR (aparte): Vai de mine!
DONA BEATRIZ : Să te primesc la mine, pentru că ea e destul de mulţumită de dumneata şi crede că de cinstea şi purtarea dumitale nu voi avea să mă plîng.
DONA LEONOR : încă o dată vă cad la picioare.
DONA BEATRIZ : De unde eşti ?
DONA LEONOR : Sînt din partea Toledului.
DONA BEATRIZ : Şi de ce ai venit la Valencia ?
DONA LEONOR : Am venit cu o doamnă de onoare a vice-reginei, care a murit, şi soarta mă face să caut un loc unde să pot servi la oraş.
DONA BEATRIZ : Îţi spun deschis că felul şi vorba dumitale îmi plac... Ce ştii să faci ! La ce te pricepi mai bine ?
DONA LEONOR : Ca fată în casă, la toate.
INES : De asta şi era nevoie, că servitoarea cealaltă era o nepricepută.
DONA LEONOR : Pe doamna de onoare a vice-reginei eu o pieptănam şi o coafam şi nu mă îndoiesc că în această privinţă vă voi fi pe plac, căci luna lui Aprilie n-a putut născoci floare pe care eu să n-o imit atît de bine, încît părul dumneavoastră frumos şi mătăsos să nu se ia la întrecere cu primăvara. Rufe de corp, dantele nu va mai fi nevoie să cumpăraţi ca să vă gătiţi. Ca mine puţine ştiu să le croiască şi să le facă după moda de azi. Dantelăriile lucrate de mîna mea cu atîta îndemînare se va zice că nu sînt de mînă, ci vor părea o închipuire, ca să nu mai vorbesc de ţesut pînza de in sau de borangic.

DONA BEATRIZ : E tocmai ceea ce aveam nevoie în casă şi, dacă e aşa, chiar de azi poţi rămîne aici, căci stăpînul casei şi al nostru, fratele meu, ştiind că aşa mi-a fost voia, nu se va împotrivi.
DONA LEONOR : Că nu se.va împotrivi, doamnă, sînt sigură, pentru că, nobil cum e, va şti să facă fericită pe o fiinţă sărmană ca mine.
DONA BEATRIZ : Cum te cheamă ?
DONA LEONOR : Isabel.
DONA BEATRIZ : Scoate-ţi mantia.

SCENA A IX-A
Intră don Juan, cei dinainte.

DON JUAN : Beatriz !
DONA BEATRIZ : Bine-ai venit don Juan. frate !
DON JUAN : Ce făceai ?
DONA BEATRIZ : Cred că-ţi va face plăcere cînd vei auzi ce făceam.
DON JUAN : Cum aşa ?
DONA BEATRIZ : Ştiind că aveai să-mi mulţumeşti, îndrăgostit cum eşti, dacă-i voi face un serviciu frumoasei tale logodnice, am primit pe această fată venită din partea Violantei.
DON JUAN : îţi mulţumesc de curtenie şi de gîndul cel bun. Iar dumitale (către Leonor) îţi pun la dispoziţie casa mea, care este totodată şi a cui te trimite, şi pentru că aduci atîta bucurie, dumneata o vei servi pe Beatriz, iar eu voi fi la ordinele dumitale.
DONA LEONOR : Dumnezeu să vă ajute pentru binele pe care mi-l faceţi, domnule. în mine veţi avea o adevărată roabă.
DON JUAN (către Leonor): Cum ţi se pare, Leonor, casa şi frumoasa Beatriz ?
DONA LEONOR (către don Juan): Numai pentru ce vă datorez acum, m-am împăcat cu soarta.
DON JUAN : Beatriz, aş vrea să-ţi vorbesc despre un lucru pe care am să te rog să-l faci azi pentru mine.
DONA BEATRIZ : Sînt la dispoziţia ta. Voi duce-ţi-vă afară.
(Ines şi Leonor se trag mai la o parte. Don Juan şi Beatriz vorbesc în şoaptă.)
INES : Te rog, Isabel, să mă socoteşti sluga, prietena şi camarada ta ;' şi în toate îţi voi fi credincioasă. Un singur lucru îţi cer.
DONA LEONOR : Ce anume ?
INES : Să nu te superi dacă mi-o face şi mie curte cîte unul.
DONA LEONOR : Obiceiul ăsta a trecut de mult şi, ca să-ţi spun drept, inima mea e plină de amărăciune.
INES : Dacă e aşa, îţi mărturisesc că din tot sufletul îţi voi fi prietenă ca o adevărată soră.
DONA LEONOR : Şi eu voi fi pentru tine ca o soră. (Aparte.) Să vorbesc eu aşa ! Doamne ! Cine ar fi crezut că voi ajunge pînă aici ? (Ies amîndouă.)

SCENA A X-A
Don Juan, dona Beatriz.

DONA BEATRIZ : Carlos în Valencia ?

DON JUAN : Da ; dar nu trebuie să se ştie pentru că, venit cu mare taină, e numai în trecere spre Neapole : şi de aceea n-a tras în gazdă aici. Dar va veni pe înserat să te vadă, şi dacă vrei să-mi faci o plăcere, pregăteşte-i un dar.
DONA BEATRIZ : Am să caut prin dulapuri, sa văd ce aş avea să-i ofer, deşi nu prea am nici eu cine ştie ce pentru aşa ceva. Dar, fii fără grijă că tot se vor găsi cîteva săculeţe brodate, batiste, ştergare, covoare, mănuşi, cămăşi nepurtate şi o tavă care cred că-i va plăcea.
DON JUAN : îmi dai o veste bună.
DONA BEATRIZ : Şi voi avea grijă şi de cină
DON JUAN : Acum trebuie să plec. Mă întorc numaidecît. La revedere.
DONA BEATRIZ (aparte): Oh, trădător don Diego ! Ce-o să mă răzbun pe tine ! (Iese.)
DON JUAN (aparte) : Vreau să-i spun lui Carlo; ce rezultat a avut scrisoarea de recoman-daţie, şi măcar că cea mai mare dorinţă a lui a fost şi este să nu-l vadă nimeni, astă. seară tot îl voi aduce aci. (Iese.)

SCENA A XI-A

Intră don Diego şi Gines, îmbrăcaţi de drum

DON DIEGO :În adevăr, mare plăcere e, Gines, pentru un om să. se întoarcă în oraşul natal.
GINES : Cu atît mai mult cu cît era cît pe-aci să nu se mai întoarcă.
DON DIEGO : După ce m-am vindecat şi m-am văzut liber, şi cum împotriva mea nu s-a făcut nici o plîngere. am si căutat să fug din Madrid, de teamă să nu mă omoare rudele Leonorei.
GINES : Dacă e o glumă de prost gust să mori o dată, de ce s-o încerci pentru a doua oară ? Ai făcut foarte bine, stăpîne.
DON DIEGO : Nu e don Juan cel care iese din casă ?
GINES : Ba da.
DON DIEGO : Gines, se pare că azi totul îmi merge bine.
GINES : Dar ce te face să spui asta, stăpîne ?
DON DIEGO : Păi ţi se pare puţin noroc să ştiu că don Juan a plecat de acasă, şi eu voi putea s-o văd pe Beatriz ?
GINES : Iar ţi-e gîndul la Beatriz ?
DON DIEGO : Cînd am uitat eu oare neasemuita ei frumuseţe ?
GINES : Cînd pentru alta, pe care am văzut-o eu bine, ţi-au dat una în cap cu tăişul sau dosul spadei, că n-a lipsit mult să nu te mai poţi întoarce aici.
DON DIEGO : A face curte unei femei în lipsa iubitei e un lucru îngăduit şi celui mai credincios îndrăgostit.
GINES : Tot aşa fac şi ele.
DON DIEGO : Du-te şi întreabă de Ines şi spune-i că sînt eu aici, şi ia aminte un lucru.
GINES : Care ?
DON DIEGO : Să nu vorbeşti nimănui nimic despre cele întîmplate şi cu atît mai puţin în casa Beatrizei.
GINES : Cum o să fac eu una ca asta ? Fii sigur că azi nu va afla de la mine mai mult decît a aflat ieri, cînd nici n-am văzut-o la fată.
DON DIEGO : Du-te, du-te şi bate la uşă.

SCENA A XII-A

Intră Ines.

INES : Cine e ?
GINES : Domniţă Ines, un slujitor al măriei-tale, care vine tot aşa de îndrăgostit şi supus cum a plecat.
INES : Dragul meu Gines ! Şi nu-mi dai o sărutare ?
GINES : Şi două, si trei, că nu sînt zgîrcit.
INES : Cînd ai venit ?
GINES : O s-o afli pe urmă mai pe îndelete ; acum nu-i timp, pentru că stăpînul meu vrea să-ţi vorbească.
INES : A venit şi el ?
DON DIEGO : Da, Ines, şi e tare dornic de a te vedea pe tine şi a şti ce face Beatriz.
INES : Apoi nu ştiu dacă aţi picat prea bine...

SCENA A XIII-A
Intră dona Beatriz, cei dinainte.

DONA BEATRIZ : Cine te-a chemat şi cu cine vorbeai atît ?
DON DIEGO : Cu un pelerin care, învins de chinurile pricinuite de lipsa ta, a umblat purtat de valuri încoace şi încolo, pînă ce, liniştindu-se marea în zorile trandafirii, ancorează în port la picioarele tale, unde, umil, se închină idolului său în templul iubirii.
DONA BEATRIZ (aparte): Ce mincinoşi sînt bărbaţii ! Dar să nu ne dăm de gol. (Tare): Oricît de mult, don Diego... Dar îţi voi spune mai pe urmă... Ines, vezi să nu intre Isabel, că nu-i bine să-mi cunoască din prima zi durerile.
INES : Bine faci. (Către Gines.) Gines, ne vedem noi mai pe urmă.
GINES ; Dacă-i aşa, voi adeveri proverbul care
zice : te iubesc niţel Ines. (Ines iese.)

SCENA A XIV-A
Dona Beatriz, don Diego, Gines.

DONA BEATRIZ : Oricît de mult, don Diego, ţi-o repet — ce greu se ascunde durerea ! — vei zugrăvi chinurile pe care le-ai îndurat departe de mine, nu vei putea zugrăvi chinurile pe care le-am îndurat eu, necontenit iubitoare şi credincioasă !
DON DIEGO (aparte, lui Gines): Ce noroc că nu ştie nimic !
GINES (către don Diego): Cum ar fi putut să ştie?
DONA BEATRIZ : Cum ţi-a mers prin capitală ?
DON DIEGO : Cum putea să-mi meargă cînd îmi lipseai tu ? Nu există decît o singură plăcere cînd eşti departe de femeia iubită.
DONA BEATRIZ : Care ?
DON DIEGO : Să te întorci la ea s-o vezi.
DONA BEATRIZ (aparte): Ce prefăcut e cu mine ! Mă simt de parcă aş avea o viespe în piept şi la gît o funie. (Tare) : Cum a rămas procesul ?
DON DIEGO : L-am lăsat cum era, căci din pricina boalei am zăcut tot timpul.
DONA BEATRIZ.: Dar ce boală?
DON DIEGO : Că nu te vedeam.

DONA BEATRIZ : Cum, nu mai era nimic care să merite a fi văzut la Madrid ? Nu mai sînt femei frumoase ?
DON DIEGO : Fiindcă nu m-am uitat la nici una,nu pot da mărturie.
DONA BEATRIZ : La nici una ?
DON DIEGO : Spune tu, Gines, cît mi-a fost de dor.
INES : Ţi-a fost aşa de dor, că te-am văzut mort de dragoste.
DONA BEATRIZ ; Da, dar nu spui de cine ţi-a fost dor.
DON DIEGO : De cine să-mi fi fost, dacă nu de tine ?
A BEATRIZ : Cum, nu eşti tu acela care, plecat la Madrid pentru un proces civil, l-ai schimbat cu unul penal, pe care, în loc să-l susţii la tribunal, l-ai susţinut într-un salon, unde, văzîndu-te, o femeie ţi-a judecat pe loc pricina şi te-a condamnat la moarte, ia crudul executor al sentinţei a fost un rival?
INES (aparte): Cum o fi aflat? Ştiu că o făcurăm fiartă.
DON DIEGO (aparte) : Sînt mort !
INES : Ce te uiţi aşa la mine?, Eu n-am scos nici o vorbă.
DON DIEGO : Ce mi-e dat să aud ?
GINES : Peripeţiile luminăţiei-tale, de la A la Z, fără să li se scoată ori să li se adauge vreo iotă.
DONA BEATRIZ : Ştiu tot, don Diego. Şi iată dar motivele pe care le am spre a fi ofensată de un trădător, viclean, necredincios, prefăcut, înşelător, nestatornic, cutezător şi bădăran, care-mi îndrugă verzi şi uscate, prezentîndu-mi jignirile pe care mi le aduce drept dovezi de dragoste. în viaţa ta să nu-mi mai vorbeşti, dacă nu vrei să cunoşti ce poate curajul meu, pentru că şi în Valencia sînt femei pentru care poate fi ucis un bărbat fără credinţă.
DON DIEGO : Ascultă...
DONA BEATRIZ : Ce să ascult, don Diego, că e tîrziu, şi n-aş vrea să mă coste azi supărarea mai mult decît m-a costat plăcerea. Pleacă.
DON DIEGO : Îngăduie-mi să rămîn, doar pînă-ţi voi putea dovedi că n-ai dreptate.

SCENA A XV-A
Se aude glasul lui don Juan, apoi Ines, cei dinainte.

DON JUAN (dinăuntru): Ce, nu-i nici o luminare pe aici ?
DONA BEATRIZ : Vai nenorocita de mine ! E fratele meu.
GINES : Fratele ! Cum de-a picat tocmai acum,ca un făcut ?
INES (intrînd) : Stăpînă, vine domnul.
DON DIEGO : Ce vrei să fac ?
DONA BEATRIZ : Nu ştiu.
INES Ba eu, da. Intraţi în odaia asta, unde să staţi ascuns pînă se vor linişti lucrurile.
DONA BEATRIZ : Vai, mie, ce nefericită sînt !
INES : Intraţi odată.
GINES : Mai bine mi-ai da o mie de ciomege.
(Se ascund.) ?
DONA BEATRIZ : închideţi uşa pe dinăuntru, ca să nu vă poată vedea.
INES : Am închis-o.
JUAN (dinăuntru),: S-a înnoptat de-a binelea, şi nu-i nici o lumină în toată casa.

SCENA A XVI-A

intră d o n Juan şi d o n Carlos pe o uşă, şi d o n a Leonor cu o luminare pe altă uşă. D o n a Beatriz,Ines

DONA LEONOR : Iată lumina.
DON CARLOS (aparte): Văzînd că Leonor aduce lumina, am rămas orb.
(Către Beatriz): Doamnă, daţi-mi voie să vă sărut mina, dacă socotiţi că merit. (Aparte.) Vai, Leonor, tu în starea asta ! Atîta fericire pot eu...
DONA BEATRIZ : Cu toate plecăciunile dumitale, don Carlos, nu vei putea să te dezvinovăţeşti de ofensele aduse acestei case.
DON CARLOS : încă de la sosire, doamnă, m-am dezvinovăţit faţă de don Juan. şi pentru că eu m-am dezvinovăţit faţă de el, acum e datoria lui să mă dezvinovăţească în faţa domniei-tale. Şi chiar dacă azi n-am venit aici să-mi cer iertare, credeţi-mă că sînt aici ca să vă stau la dispoziţie din tot sufletul.
DON JUAN : I-am spus sorei mele motivele pentru care vei veni să ne onorezi pe îndelete abia mai tîrziu,
DONA BEATRIZ : Atunci, pentru că doar în treacăt am această cinste, îngăduiţi-mi ca tot în
treacăt să vă ospătez cum voi putea, aşa nepregătită cum sînt. Aici nu staţi bine, intraţi în odaia mea. Isabel, aprinde lumina în odaia mea. (Aparte) Ceruri, aveţi milă de mine!
(Iese).

SCENA A XVII-A
D o n a Leonor, d o n Carlos, d o n Juan, Ines.

DONA LEONOR : Don Carlos, dacă am ajuns să te servesc azi aici, ce fericire mai mare şi ce plăcere mai deplină aş putea să-mi doresc ?
DON CARLOS : Vai, Leonor, dacă eu aş putea face sa fii servită,crede-mă că n-ai sta să serveşti.
DONA LEONOR : Eu stau mai bine decît merit, don Carlos, căci, fiind o femeie atît de păcătoasă, nu merit să-mi dai nici cea mai mică crezare.
DON CARLOS : A crezut vreodată cineva mai degrabă ceea ce aude decît ceea ce vede ?.
DONA LEONOR : Da.
DON CARLOS : Rău a făcut.
DON JUAN : Băgaţi de seamă să nu daţi de bănuit cu cearta .voastră.
DON CARLOS : Pot să nu mă supăr eu, cînd văd pe Isabel în haina asta? (Ies toți trei după Beatriz, şi rămîne în scenă numai Ines.)

SCENA A XVIII-A
Intră Gines şi d o n Diego.

GINES : Putem ieşi ?
INES: Nu, pentru că sînt pe coridor.
GINES: Atunci ce să facem ?
INES : Să aşteptaţi pînă va pleca oaspetele.
GINES : Cine-i oaspetele ?
INES : Un văr al stăpînului. Eu mă-voi întoarce să vă scot; dacă stăpînul meu închide uşa, atunci, cînd se va culca el, veţi ieşi pe balconul ăsta.
GINES : Bal... cum ?

INES : Balcon.
GINES : Ca să nu trebuiască să sar, că nu ştiu să joc tontoroiul, fă în aşa fel, Ines, să ies pe picioare, dacă se poate.
DON DIEGO : Oricum o fi, Ines, ajută-ne să ieşim.
GINES : Stăpîne, cum dumneata eşti obişnuit să încasezi cîte o altoială de sabie, crezi că e o nimica toată să ieşi...
INES : închideţi uşa şi să nu scoateţi o vorbă.
DON DIEGO : La mare strîmtoare ne văzurăm.
GINES : Şi eu fără să ştiu măcar de ce.
INES : Să vedeţi ce hărmălaie o să se încingă în casă ! Deie Dumnezeu să se sfîrşească totul cu bine !

ACTULUL AL DOILEA

SCENA I
O odaie de han.Intră don Carlos şi Fabio.

DON CARLOS : Ai pregătit toate ?
FABIO Şi rufăria, şi geamantanele, e totul gata.Rămîne doar să vie diligenta.
DON CARLOS : Mai trebuie ceva.
FABIO : Ce ?
DON CARLOS : Să afle don Juan că azi trebuia să plec şi să-mi iau rămas bun de la el.
FABIO : Păi nu ştia că azi pleci
DON CARLOS : Nu ; nici el, nici Leonor nu ştiu aseară nu luasem încă hotărîrea asta
FABIO : Atunci mă duc eu să-l înştiinţez.
DON CARLOS : Stai, aşteaptă ; mi se pare că a avut totuşi veşti despre gîndurile mele ; ia-tă-l că vine înainte de a se lumina de ziuă.

SCENA A II-A
Intră don Juan, cei dinainte

DON CARLOS : Aşa de dimineaţa,don Juan ?Ce te aduce aici atît de devreme ?
DON JUAN : Acelaşi lucru mă simt îndemnat să te întreb şi eu. Unde te duci aşa de grăbit ?
DON CARLOS : Azi noapte, cînd m-am întors de la tine, aci la han, am aflat că la Vinaroa sînt două galere din Italia, şi nu vreau pierd ocazia de a porni cu ele : ard de nerăbdare de a mă îndepărta cît mai repede de ea, căci deşi mor cînd o văd, dacă n-o mai văd mor iarăşi de dorul ei, şi pentru că aici rămîne în siguranţă, găsesc că hotărîrea cea mai înţeleaptă e să întorc spatele la tot. Şi: astfel, cu voia ta, don Juan, mă gîndesc săi plec azi.
DON JUAN : Dacă eu, don Carlos, dîndu-ţi sau nu învoirea mea, aş putea să te reţin ori să te las să pleci, atunci, în durerea mea de acum, s-ar cuveni mai degrabă să ţi-o refuz decît să ţi-o dau.
DON CARLOS : Cum asta ?

DON JUAN : Pentru că e vorba de onoarea şi viaţa mea, trebuie să te mai opresc cîteva zile în Valencia.
DON CARLOS : Fabio !
FABIO : Da, stăpîne...
DON CARLOS : Cînd va veni poştalionul, dă-i drumul să plece. (Către don Juan.) Vezi, don Juan, cît de grăbit sînt să-ţi împlinesc dorinţele, care pentru mine sînt mai curînd ordine decît dorinţe... Ce s-a întîmplat?
DON JUAN : Sîntem singuri ?
DON CARLOS : Da.
DON JUAN : Atunci închide uşa. (Don Carlos închide uşa.)
DON CARLOS : Acum e închisă. Ce înseamnă,asta ? Ce s-a întîmplat ?
DON JUAN : O mare nenorocire, o durere pe cărei numai ţie, Carlos, ţi-o încredinţez, ca prieten
ce-mi eşti, ca unui frate, căci prin vine noastre curge acelaşi sînge. Nici nu-ţi închipui tu cît de repede se învîrteşte, de pe o zi pe alta, roata nestatornică a norocului. Ieri, după trista-ţi întîmplare, ai venit la mine cerîndu-mi să-ţi sar în ajutor, iar azi alerg eu la tine să mă scapi. Oh, ce josnică, ce prostească e nenorocirea mea, că aşa de grabnic îşi primeşte plata !
DON CARLOS : Dar ce ţi s-a putut întîmpla de aseară pînă acum, de eşti atît de tulburat ?
DON JUAN : După ce ai plecat aseară de acasă, pentru că n-ai vrut în ruptul capului să rămîi, eu pe de o parte nevrînd să te silesc, iar tu pe de altă parte nevrînd să te însoţesc, m-am dus acasă şi, inspectînd uşile, cum mi-e obiceiul, nicidecum din vreo bănuială, am intrat în odaia mea şi m-am culcat încercînd să adorm, dar în zadar, căci n-apucam să aţipesc puţin, şi gîndurile ce mă chinuiau mă şi trezeau, cînd aud — uite, tremur tot numai cînd mi-aduc aminte la odaia ce dă spre stradă deschizîndu-se o fereastră. Bănuind că vreo servitoare sta de vorbă cu cineva şi vrînd să mă încredinţez cine era, am deschis pe jumătate fereastra odăii mele, în nădejdea că după vreo vorbă ori vreun semn aş fi aflat ce se întîmpla şi aş fi putut îndrepta lucrurile fără scandal. Pe stradă n-am văzut pe nimeni şi, spulberîndu-mi-se bănuielile, am crezut că vîntul făcuse acel zgomot. Dar ce puţin durează bucuria pentru cel sortit durerii ! Rămînînd la fereastră, am început a desluşi în noapte că de pe un balcon cobora un om.
Am alergat în grabă după o puşcă, dar, oricît m-am zorit, cînd m-am întors doi oameni dădeau colţul străzii. în acelaşi timp se închise fereastra, ca spre a-mi risipi zadarnica şi ultima iluzie că cei ce fugeau erau hoţi, căci mîna care închidea fereastra nu putea fi decît complice cu fugarii. Am vrut să mă reped după ei, însă, văzînd că mi-o luaseră prea mult înainte, am socotit că era zadarnic să-i mai urmăresc. Am vrut atunci să aflu cine sta îmbrăcată şi trează la ora aceea şi, deschizînd uşa odăii mele, am văzut — vai, ce nenorocire ! — că uşa de la odaia surorii mele era închisă, iar dac-aş fi bătut să-mi deschidă n-aş fi făcut altceva decît să-le sperii pe celelalte femei şi, zărind pe vreuna mai încurcată, aş fi pus, poate, vina pe una nevinovată. Un bărbat ce-şi vede terfelită onoarea, nu trebuie să dea semne că ar fi înţeles ceva, pentru că dacă ar da cît de puţin de bănuit vinovatului, acesta, avertizat, s-ar feri, şi atunci înşelatul nu s-ar mai putea răzbuna. în casă la mine nu se va schimba nimic, iar eu voi continua să fiu ca şi pînă acum ; voi şti să mă prefac chiar şi la faţă, dar pentru prefăcătoria asta am nevoie de un prieten atît în casă, cît şi în afară, şi dacă e să mă încred în cineva, în cine să am mai multă încredere decît în tine, ce-mi eşti, ţi-am mai spus, mai mult decît un frate, şi, ca prieten şi rudă, tot aşa de ofensat eşti în onoarea ta ca şi mine. Pentru a afla adevărul, ascultă ce m-am gîndit : în apartamentul meu am o cămăruţă în care îmi ţin cărţile şi cîteva hîrtii ; în

această camăruță nu intră nimeni, don Carlos. (Se aud bătăi la uşă.) Dar văd că bate cineva...
DON CARLOS : Aşteaptă. Cine e ?
(Din culise se aude glasul lui Fabio) :*"Eu sînt, stăpîne ; deschide degrabă."*
DON CARLOS : Dacă vezi că e închis, de ce bați?

SCENA A III-A
Intră Fabio, cei dinainte.

"Ca să-ţi dau o mare veste, pe care trebuie să afli negreşit."
DON CARLOS: Ce e ?
FABIO : Aşteptîndu-te în poarta hanului ăstuia,îl văd sosind pe drum pe tatăl Leonorei să întrebe de găzduire.
DON CARLOS : Tatăl Leonorei ?
FABIO : În carne şi oase. Acum judecă şi domnia-ta dacă acesta e un lucru pe care aş fi putut să nu ţi-l aduc de îndată la cunoştinţă, cu atît mai mult cu cît răspunzîndu-i da, s-a coborît aici afară, de unde fără îndoială că te va vedea, dacă ieşi.
DON CARLOS : Se putea nenorocire mai mare ca asta ? ! De bună seamă, vine la Valencia s-o găsească pe Leonor.
DON JUAN : El te cunoaşte ?
DON CARLOS : Da.
DON JUAN (către Fabio): Du-te, să vezi ce mai e pe-afară, şi dacă don Carlos poate ieşi dă-ne de veste.
FABIO (din uşă): Acum poate, căci îl văd că intră în odaia pe care i-au dat-o.
DON JUAN: Atunci hai să ieşim împreună, şi vom vedea afară ce avem de făcut.
DON CARLOS : Să ieşim, don Juan, degrabă.
DON JUAN : Haidem repede la mine, unde trebuie să stai ascuns aşa cum ne-am înţeles.
DON CARLOS : Cîte temeri mă înconjoară !
DON JUAN : Cîte griji mă chinuiesc !
DON CARLOS : Cîte supărări îmi pricinuieşti, Leonor i
(Ies amîndoi.)

SCENA A IV-A
Odaie în casa lui don Juan.Intră dona Beatriz şi Ines.

DONA BEATRIZ : Nu-mi mai spune nimic, Ines, că-mi răscoleşti şi mai mult durerea.
INES : Ce te mai apasă acum pe suflet, cînd azi noapte am ieşit aşa de uşor din încurcătură, scoţînd din casă pe don Diego şi pe Gines, fără nici un zgomot.
DONA BEATRIZ : Gîndeşte-le şi la lacrimile pe care le vărs în fiecare zi pentru el. Ce are a face că ei au ieşit fără să-i fi văzut fratele meu ori Isabel, dacă după plecarea lor, deşi nu mai mi-e frică, am rămas în prada geloziei. Văzut-ai tu vreodată, Ines, în viaţa ta, neruşinare mai mare decît însufleţirea şi tristeţea prefăcută cu care îmi povestea ce dor i-a fost de mine, cînd eu ştiam prea bine cum petrecuse el la Madrid, îndrăgostit de alta ?
INES : Acum că el nu ne aude, îi ţin eu parte, stăpînă. Ce-ai fi vrut să facă la Madrid, locul de întîlnire al tuturor graţiilor, galanteriei şi frumuseţilor, un cavaler tînăr căruia îi cresc tuleiele cum îi cresc banii, la cea mai potrivită vîrstă

a iubirii, aflat la cincizeci şi mai bine de leghe departe de iubita lui ? Şi-a plătit destul păcatul în casa femeii aceleia, de unde s-a întors cu capul spart. Şi deşi iubirea, după dumneata, îl învinuieşte, după părerea mea absenţa îl dezvinovăţeşte.
DONA BEATRIZ : Gelozia mea, Ines, nu e atît de nesăbuită, încît să cred că o ştrengărie ce nu atinge onoarea e de neiertat atunci cînd iubeşti cu adevărat. "Şi, ca să-ţi spun drept, nu ştiu ce n-aş da să-l văd venind să-mi ceară iertare. Nu ştiu, zău. Sînt nebună după el, sînt aproape moartă !
INES : Stai niţel, aşteaptă, că dacă asta ţi-e dorinţa e uşor să ţi-o împlinesc, fiindcă nimic nu mă va împiedica să-l aduc aici şi aici să rămînă ; şi pe urmă ştim noi cum să-1 scoatem.
DONA BEATRIZ : Da, dar n-aş vrea să-şi închipuie că nu mai pot de dorul lui şi că, după ce atît m-am plîns împotrivă-i, acum umblu eu după el.
INES : Găsim noi leac la toate.
DONA BEATRIZ : Cum ?
INES : Iată cum : îi voi spune că eşti atît de supărată şi îndîrjită împotriva lui, că de sute de ori mi-ai poruncit să nu care cumva să primesc vreo scrisoare sau vreo rugăminte de la el, şi doar ca să-i fiu pe plac, am îndrăznit să...
DONA BEATRIZ : Ce ?
INES : Să-l aduc într-un loc unde să-ţi poată vorbi, şi cu asta cîştig trei lucruri : unul să vă vedeţi ; al doilea — să nu pară că-l rogi, şi al treilea — să-mi mulţumească mie.
DONA BEATRIZ : Ines, sînt tare geloasă. Tu eşti deşteaptă, ţi-am spus destule, fă tu cum crezi că e mai bine, şi să nu mai vorbim de asta, ca să nu înţeleagă Isabel despre ce vorbim.

SCENA A V-A

Intră d o n a Leonor cu nişte panglici pe o tavă.

DONA LEONOR : Acestea sînt, stăpînă, florile pe care mi-aţi poruncit să le fac.
DONA BEATRIZ : Acum, Isabel, n-am chef de nimic ; le voi vedea mai pe urmă.
DONA LEONOR : Ce greu e să obţii o vorbă de mulţumire atunci cînd serveşti fără noroc !
DONA BEATRIZ : Şi mai greu e atunci cînd iubeşti fără noroc ! (Iese.)
DONA LEONOR : Ce înseamnă asta, Ines ? Ce are stăpîna noastră ?
INES : Prietenă, astea sînt fandoseli de domniţă de neam mare, ipohondrii care o fac să-şi
schimbe părerea de o mie de ori pe zi. Dacă vei să-i fii pe plac, ascultă, priveşte şi taci. (Iese.)
DONA LEONOR : Destul ascult, destul văd şi destul tac. Dorinţă nebună, de ce încerci să mă încredinţezi că aici, departe de casă, de patrie şi de tatăl meu, voi putea suporta mai uşor nefericirea mea. Şi cînd a trecut atît de puţin timp de la întîmplarea aceea, e o nebunie să aştept atît de repede să-mi pot dovedi nevinovăţia, şi orice speranţă mi se pare zadarnică, ca şi încrederea pe care mi-o pusesem în nestatornicia timpului. Odată, cineva, bolnav tot de boala mea, zicea : „Vai de nefercitul care se amăgeşte gîndind că timpul îi va vindeca rănile !", căci îşi dădea seama că leacul ăsta e el bun, nici vorbă, dar e atît de nesigur, încît pînă să sosească medicul, lăsa să moară o mie, ca să se vindece unul. Cine s-a văzut vreodată — oh, ce greu îmi vine să-mi înăbuş durerea şi iubirea ! — într-o stare atît de jalnică ca a mea, fără să fi dat prilej soartei să-l prigonească ? Niciodată n-am fost...

SCENA A VI-A
Intră d o n Juan.

DON JUAN : Isabel, ce face sora mea ?
DONA LEONOR : E în odaia ei, stăpîne. (Aparte.) Ah, durere fără seamăn !
DON JUAN : Pentru că eşti singură, îţi voi vorbi altfel. Ce făceai tu, frumoasă Leonor ?
DONA LEONOR: Ce fac totdeauna : îmi plîng soarta. L-ai văzut pe Carlos ?
DON JUAN : Da, pentru că nu s-ar fi căzut,..
DONA LEONOR : Ce ?
DON JUAN : Să plece fără să-l fi văzut.
DONA LEONOR : Cum ? A şi plecat ?
DON JUAN : Da, Leonor...
DONA LEONOR : Fără să-şi fi luat rămas bun de la mine. Ce puţin politicos se arată faţă de mine !
DON JUAN : Nu te lăsa pradă cu atîta uşurinţă altei suferinţe şi încearcă să-ţi stăpîneşti sentimentele. De acum încolo eşti în paza mea şi trebuie să înţelegi că, pentru a te apăra, nu voi şovăi să-mi sacrific viaţa şi onoarea.
DONA LEONOR : Nu mă îndoiesc, don Juan, de bunăvoinţa, de nobleţea şi de mărinimia dumitale. Şi ca să ştii, don Juan, cît preţuiesc şi mă încred în nobila dumitale făgăduinţă, şi fiindcă durerea nu-mi îngăduie să-mi opresc lacrâmile, permite-mi să mă retrag, căci n-ar fi cuviincios să continui a plînge în faţa dumitale. (Iese.)
DON JUAN : Cît de înţelept a fost acela care a | zis că între a vedea suferinţa altuia şi a suferi tu însuţi nu e nici o deosebire. I-am spus că a plecat Carlos, deşi el stă închis în odaia mea, pentru că ne-am înţeles amîndoi să nu lăsăm să afle nimeni hotărîrea noastră. Nimeni nu păstrează mai bine un secret decît acela care nu-l ştie. Mai ales, cînd se afla aci tatăl Leonorei, e mai. bine pentru toţi să au ştie. (Se apropie altă uşă, şi din prag şopteşte :) Carlos !

SCENA A VII-A
Intră d o n Carlos.

DON CARLOS : Eşti singur ?
DON JUAN : Desigur. Ştii doar că n-aş intra aici întovărăşit.
DON CARLOS : Ai vorbit cu Leonor ?
DON JUAN : Da, Carlos ; şi de iubirea şi virtutea ei lacrimile-i mi-au dat destulă dovadă. I-a părut rău gîndind că ai plecat fără măcar să-i dai de veste, şi am ajuns să mă încredinţez, în ciuda dovezilor de care mi-ai că Leonor,este Carlos,nevinovată.
DON CARLOS : În această privinţă nu poţi avea a-mi spune mai mult decît ştiu eu ; dar,deşi doresc s-o cred nevinovată, cită vreme faptele-i sînt împotrivă, pot eu oare să cred ce-mi spui ?
DON JUAN : Nu.
DON CARLOS : Atunci n-are nici un rost să mai vorbim despre asta; stăpînit de temeri cum sînt, gelozia mea va şterge îndată tot ce va zugrăvi iubirea. I-ai destăinuit că a venit tatăl ei ?
DON JUAN : Nu, pentru că n-ar fi bine s-o mîhnesc mai mult decît este.
DON CARLOS : Bine ai făcut. Şi ce i-ai poruncit lui Fabio?

DON JUAN : Să stea la han, pentru că pe el nu-l cunoaşte, şi, deştept şi credincios cum este, să vegheze ca să ne poată anunţa tot ce ari încerca să facă tatăl.
DON CARLOS : Nu cred c-o să facă mare scofală ; e lămurit că bătrînul nu va spune nimănui de ce a venit.
DON JUAN : Şi totuşi... Dar ce-i zgomotul ăsta ?,
(Se aude zgomot înăuntru şi don Carlos priveste pe gaura cheii.)
DON CARLOS : Asta e fără îndoială cel mai mare bucluc în care am fi putut intra, don Juan. Pe scară urcă chiar acum tatăl Leonorei.
DON JUAN : Cine ?
DON CARLOS : L-am văzut şi l-am recunoscut prin gaura cheii.
DON JUAN : Pe tatăl Leonorei ?
DON CARLOS : Da.
DOJV JUAN : Atunci ascunde-te de grabă în camera asta ; voi ieşi eu să-l întîmpin şi am să aflu ce vrea.
DON CARLOS : Stai, asta nu se poate. Nu-i lucru uşor să ai de-a face cu tatăl Leonorei venit în locul unde sîntem ascunşi şi ea şi eu, şi de aceea onoarea nu-mi îngăduie să te părăsesc.
DON JUAN : Ca să ieşi să dai ochi cu el, va fi totdeauna timp. Să nu mergem înaintea răului, să-l lăsăm să ajungă el la noi. Intîi să-l ascultăm pe bătrân. Ascunde-te.
DON CARLOS : Bine, mă supun ; dar voi sta de veghe. (Se ascunde.)

SCENA A VIII-A
Don Juan deschide uşa, şi intră don Pedro m haine de drum.

DON JUAN : Pe cine cauţi, domnule ?
DON PEDRO : Dacă mă onorezi cu atîta respect,te rog să-mi spui dacă don Juan Roca e acasă.
DON JUAN : Şi ce doreşti de la el ? Eu sînt don Juan Roca.
DON PEDRO : îngăduie-mi întîi să te îmbrăţişez, pentru că numai la dumneata pot găsi, în zbuciumul meu, un port în care să-mi pot ancora toate durerile. Numai în casa dumitale pot să-mi împlinesc o speranţă, încredinţat că nefericitul de mine voi găsi aici tot ce caut.
DON CARLOS (aparte): Cum ar fi putut arăta mai limpede că ştie tot ?
DON JUAN (aparte) : Fără îndoială, a şi aflat că Leonor şi Carlos sînt aci. (Tare.) Eu, domnule, sînt recunoscător soartei că mă onorezi astfel. Dar trebuie să-ţi spun că voi fi chinuit de mii de îndoieli pînă nu voi şti cine eşti şi ce doreşti de la mine.
DON PEDRO : Stai jos, şi din această scrisoare vei afla mai întîi cine sînt (îi dă o scrisoare) şi pe urmă ce aştept de la dumneata. (Se aşază amîndoi.)
DON JUAN : Scrisoarea e de la marchiz, stăpînul meu. (Aparte.) Nu ştiu ce să mai cred.
DON PEDRO : Citeşte-o şi vei afla cine sînt şi ce aştept de la dumneata.
DON JUAN (citind) : „Domnul don Pedro de Lara, ruda şi prietenul meu, vine în acest oraş în
urmărirea unui bărbat împotriva căruia! onoarea lui cere să se răzbune. Sănătatea mea şubredă nu-mi îngăduie să-l însoţesc, dar acolo unde eşti dumneata, sînt încredinţat că nu va fi nevoie şi de mine. Astfel te înştiinţez că ofensa lui e şi a mea, şi răzbunarea lui mă spală şi pe mine de ruşine. Dumnezeu să-ţi fie în ajutor !

Marchizul de Denia. Acum, că ai auzit ce-mi scrie marchizul, stăpînul meu, îţi răspund că spre a te ajuta voi fi întotdeauna alături de dumneata.
DON PEDRO : Dumnezeu să te apere ! Eu, după ştirile ce am şi după nobila dumitale înfăţişare, fără altă garanţie, am venit aici şi văd că n-am făcut rău. Marchizul m-a încredinţat că în dumneata onoarea mea va găsi un sprijinitor şi un prieten, fiindu-i dumneata îndatorat pentru multe servicii ce ţi-a făcut.
DON JUAN : Mărturisesc că îi sînt mult îndatorat marchizului şi de aceea voi fi pe de-a întregul la dispoziţia dumitale. Dar mai întîi trebuie să ştiu cu ce prilej ai venit la Valencia. (Aparte.) Să golim dintr-o dată otrava primejdiei.
DON PEDRO : Îţi voi destăinui totul, încercînd să mă stăpînesc cît voi putea. Sînt nobil, don Juan, şi pe deasupra ofensat în onoarea mea. Duşmanul meu se află în Valencia ; după el am venit, şi cu asta cred că ţi-am spus destul.
DON JUAN : Am înţeles tot, şi ştiu ce avem de făcut la fel de bine ca dumneata.
DON PEDRO (sculîndu-se) : Văd că eşti un om pe care mă pot bizui ; şi de aceea, vreau să fii
revenit pentru cînd voi avea nevoie de dumneata.
DON JUAN : Aşteaptă, că mai am să-ţi spun ceva.
DON PEDRO : Spune, te ascult.
DON JUAN : Vreau să te înştiinţez că în Valencia am prieteni, neamuri şi obligaţii; aşa că, don Pedro, fără să ştiu cine e duşmanul dumitale, nici marchizul nu-mi poate cere ceva împotriva datoriei mele, nici eu nu pot oferi un ajutor care s-ar întoarce împotriva mea.
DON PEDRO : Aceste temeiuri sînt vrednice de nobleţea şi înţelepciunea dumitale, şi chiar dacă mi-ar fi potrivnice, ţi le preţuiesc şi îţi sînt recunoscător că mi le-ai arătat. Dar ca să nu rămînă nici o îndoială, ce legături ai dumneata cu un oarecare Diego Centellas ?
DON JUAN : Simplă cunoştinţă.
DOON CARLOS (aparte): Asta-i rivalul meu.
DON PEDRO : Atunci rezerva dumitale nu-şi mai are nici un rost.
DON JUAN : Aşa socotesc şi eu.
DON PEDRO : Omul acesta, într-o noapte — vai de mine, cu cîtă durere îmi amintesc ! — a fost grav rănit în casa mea, atît de grav încît am crezut că-i mort şi astfel răzbunarea-mi a rămas neputincioasă. Ar fi fost josnică răzbunare, nevrednică de curajul meu să folosesc pe un cadavru tăişul oţelului răzbunător, dar nu atît de răzbunător încît să dea viaţă mortului, căruia, viu, i-aş fi dat moarte. Au venit oamenii justiţiei; pe loc am renunţat la orice plîngere şi la orice urmărire. Un bărbat ca mine îşi compromite renumele răzbunîndu-se prin petiţii. în zăpăceală, fata mea a fugit. Mărturisind asta, ruşinea mă strînge de gît. Blestemat fie acela care a născosit cel dintîi o lege aşa de aspră, un pact aşa de nedrept, o luptă aşa de nelegiuită, care statorniceşte atîta inegalitate între un bărbat şi o femeie şi face ca onoarea ta să depindă dl faptele altora. într-un cuvînt, ea a fugit dar acasă şi, deşi în acest duel s-au luptat doi bărbaţi, am două motive puternice să-l urmăresc pe don Diego. Primul, pentru că, neştiind nimic de celălalt, trebuie deci să începi prin a-l pedepsi pe cel care îmi cade întîi în mînă. Al doilea, că venind încoace, acum, pe drum mi s-a spus în toate hanurile că un nobil, însoţit de o tînără de neam bun, călătorea bănuitor şi în taină. După seninele ce mi s-au dat, tînăra e fiica mea. Ea lipsind de acasă, iar don Diego vindecîndu-se de rană, e foarte uşor de presupus că a fugit cu ajutorul lui. Astfel, cu aceasta de a doua dovadă, şi mai furios ca înainte îl caut, şi mai cutezător îl] urmăresc, pentru a repara ruinile edificiului] onoarei mele, prăbuşită la pămînt, sau, răzbunîndu-mă, să fac ca din ele să nu mai ră-mînă nici o urmă pe care să n-o ardă flăcările vii care ţîşnesc din pieptul meu. Iar pentru că ţi-am povestit

insulta ce mi s-a adus şi nu mâi sînt piedici să te oprească de a-mi sprijini planurile, mă voi întoarce după ce voi mai face un lucru, despre care voi veni să te înştiinţez, ca pe acela care de acum încolo este ocrotitorul meu, nu pentru că la aceasta te împinge scrisoarea ce ţi-am adus, cît pentru obligaţia în care te afli, că m-ai văzut stropind pămîntul cu lacrimi şi înălţînd suspine la cer. (Iese.)

SCENA A IX-A
Intră don Carlos.

DON CARLOS : O mai fi fiind oare cineva pe lume frămîntat de îndoieli ca mine ?
DON JUAN : Să recapitulăm, Carlos, tot ce ni s-a întîmplat.
DON CARLOS : Tu ții în casa ta pe iubita unui prieten,
DON JUAN Și totodată fiica unui nobil care avenit azi să-mi ceară ajutor.
DON CARLO Prietenul sta ascuns tot în casa ta.
DON JUAN Cu scopul de a mă ajuta să răzbun ofensele ce mi s-au adus.
DON CARLOS : Duşmanul pe care-l caută omul acela este şi duşmanul meu.
DON JUAN : Şi eu, de toţi rugat, nu ştiu la cine Să mă gîndesc mai întîi : la Leonor, pentru Că e femeie ; la tine, pentru că-mi eşti văr; la marchiz, la don Pedro, sau la onoarea mea. Ce pot face ?
DON CARLOS: Să aştepţi ce va hotărî timpul, căutînd să descurci toate întîmplările astea atunci cînd le va veni rîndul.
DON JUAN : Dar dacă e să le aşteptăm, Carlos, n-avem de ce să ne mai amestecăm ca să le prevenim, că ele tot vor veni; şi pînă atunci tu, ascuns în odaia mea, fii paznicul onoarei mele, în vreme ce eu, de pază, voi face pe niznaiul, ca un om fără griji.
DON CARLOS : Atunci, rămîi cu bine. Ajută-ne, Doamne !
DON JUAN : Cu bine, dar. Fie-ţi milă de noi, Dumnezeule mare !
DON CARLOS Scapă-mă de atîtea chinuri !
DON, JUAN ; Fereşte-mă de primejdiile care ma! ameninţă !.
(Ies, fiecare pe cîte o uşă; don Carlos o închide pe a lui pe dinăuntru.)

SCENA A X-A.
Intră don Diego şi Gines şchîopătînd.

DON DIEGO : Ai să te duci.
GINES : Ba n-am să mă duc.
DON DIEGO : De ce ?
GINES : Pentru cel mai ciudat motiv ce pot avea ca să nu merg. Pentru că am un picior rupt.
DON DIEGO : Dumnezeu să te ajute ! Ce om sucit!
GINES : Fiind vorba între noi, acest „Dumnezeu să te ajute" mi-aduce aminte de-o poveste nostimă. Un portughez a căzut într-un puţ. Cineva văzîndu-l îi zise : „Dumnezeu să te ajute !" Şi cel de jos îi răspunse : „Acum nu mai poate". Răspunsul e bine venit şi se potriveşte de minune cu povestea noastră, dacă e tot una să fi căzut într-un puţ ori de pe un balcon.
DON DIEGO : Şi eu am sărit şi n-am păţit nimic.
GINES : Ce vrei, dacă dumneata nu eşti sfărîmicios şi eu sînt.
DON DIEGO : Din cauza neîndemînării ai păţit-o.

GINES . Aşa e cînd nu eşti obişnuit; ceea ce-i rău pentru unul, pentru altul e bine. înfometat şi obosit, a sosit la han un călugăr şi-a întrebat pe hangiţă ce avea de mîncare. Hangiţa i-a răspuns : „Dacă nu tai o găină, n-am nimic[7]. „Şi cine s-o mănînce, a răspuns călugărul fără chef, dacă o tai ?" „O să fie fragedă, i-a întors-o hangiţa, pentru că am eu un mijloc secret ca s-o frăgezesc." Şi luînd găina vie, a pus-o la foc, de i-a ars picioarele, şi în felul acesta sfiinţiei-sale i s-a părut fragedă. Şi deşi poate numai din cauza foamei i s-a părut aşa, s-a culcat în pat. Patul era aşa de tare, că nu putea dormi, şi, aducîndu-şi aminte de mijlocul secret de a frăgezi găina, căută o luminare, şi încercă să ardă picioarele patului. Hangiţa, văzînd lumina, întrebă : „Ce-i asta, părinte?" Iar el îi răspunse: „Jupîneasă, ca să se înmoaie patul, îi ard picioarele". Aşa că nu te necăji dacă mijlocul dumitale secret : are efect, pentru că dumneata eşti paie şi eu găină.
DON DIEGO : Nu mai trăncăni degeaba, că n-o să-mi scapi, Gines ; o să trebuiască să te duci s-o vezi pe Ines.
GINES : Păi nu s-a arătat Ines ca o fiară vrăjmaşă şi nu ne-a chinuit ea azi noapte în toate felurile, înghesuindu-ne într-un colţ, şi la urmă făcîndu-ne vînt de pe un balcon ca unor servitori[1], eu al ei, şi dumneata al iubitei dumitale ? In viaţa mea n-am s-o mai văd, zău aşa !
DON DIEGO : Dimpotrivă, ea a scăpat viaţa şi onoarea Beatricei, şi eu trebuie să-i fiu recunoscător pentru iscusinţa de care a dat dovadă.
GINES : Eu nu, pentru că un om care a căzut cum am căzut eu nu mai poate fi recunoscător celei care l-a făcut să cadă.
DON DIEGO : Mă miră încăpăţînarea ta.
GINES : Ce, eu n-am voie nici să mă supăr, stăpîne, cînd văd că iubirea dumitale ne-a sucit la amîndoi şi capetele, şi picioarele ?
DON DIEGO : O să te duci pentru mine.
GINES : O să mă duc, dar să ştii că n-o să fac nici o procopseală.
DON DIEGO : De ce ?
GINES : Fiindcă o să plec cu piciorul stîng.
DON DIEGO : Te aştept la colţul străzii.
GINES : Vei avea puţin de aşteptat, dacă numai cu Ines vrei să vorbeşti.
DON DIEGO : De ce crezi ?
GINES : Pentru că, judecind după îmbrăcăminte,
După mersul spinten și după mijlocelul subţire, tocmai a ieşit acum pe poartă.
DON DIEGO : Ea e, în adevăr, dar n-aş vrea să-i vorbesc în stradă. Spune-i c-o aştept sub poarta de colo, şi să vie repede. (Se retrage în culise.)

SCENA XI-A

Intră Ines, cu o mantie pe cap.

INES (aparte): De la fereastră l-am zărit pe don Diego, şi chiar dacă-mi este așa de teamă tot n voi vorbi, pentru că stăpîna, încrezătoare m iscusinţa mea, m-a trimis cu mare zor
GINES : Degeaba te ascunzi, Ines, sub mantie, dacă nurii tăi strigă în gura mare că tu eşti cea mai mîndră floare între femei.
INES : Ce înseamnă asta, Ginеselul meu ?
GINES : Asta înseamnă că şchiopătez.
INES : Asta o văd eu, dar din ce beteşug ?
GINES : Dintr-un beteşug al tău, Ines.
INES : Minţi ca un neruşinat.

1 Joc de cuvinte destul de pipărat, pentru că pe vremea lui Calderon la oala de noapte se zicea servitor, (n. t|

GINES : Beteşugul meu e balconul tău ; şi acum cred că te-ai lămurit că beteşugul meu eşti tu.
INES : Ţi-aş arăta eu ţie, dacă n-ar trebui să mă duc la Violante cu o însărcinare, şi n-aş vrea să mă vadă nimeni din casă că vorbesc cu tine.
GINES : Doar să-ţi spună colea stăpînul meu o vorbuliţă şi poţi pleca.
INES : Asta ar fi şi mai rău, că dacă stăpîna ar şti c-am vorbit cu tine m-ar omorî.

SCENA A XII-A
Intră don Diego.

DON DIEGO : De ce, Ines ?
INES : Pentru că e aşa de supărată, săraca, şi atît de mînioasă pe dumneata, că mi-a poruncit să nu care cumva să primesc scrisoare sau însărcinare de la dumneata.
DON DIEGO : Cum se poate, Ines, să pedepsească ea cu atîta asprime pe.acela care o adoră ?
INES : Eu te-aş sfătui...
DON DIEGO : Ce, Ines ?
INES : Să nu mai vii aici cu vorbe dulci şi să-ţi cauţi iubirea în altă parte.
GINES ; Oricît de furios ar fi cineva, se potoleşte cînd aude că dacă nu încetează cu insistenţele, o să fie aruncat de pe un balcon de patru servitori. Stăpîna ta te-a trimis doar pe tine să ne faci vînt şi m-ai şi lăsat şchiop. Ce mai vrea acum ?
DON DIEGO : Şi tu eşti împotriva mea, Ines r
INES : Dacă vorbesc aşa aici, numai Dumnezeu ştie de cîte ori te-am dezvinovăţit în ochii stăpînei.
DON DIEGO : Atunci, dacă eşti de partea mea, Ines, ajută-mă s-o pot vedea doar o clipă,
INES : Parcă la asta se gîndeşte ea !
DON DIEGO : Şi ai încredere în mine ; o să vezi cum o să-ţi rămîn îndatorat, (Îi dă o pungă.)
INES : Eu n-am nevoie de aşa ceva.
GINES : Nici. vorbă.
INES : Dar ca să vezi că vreau să te servesc, am să încerc totuşi să fac ceva pentru dumneata. Voi spune că m-am întors de unde m-a trimis cu scrisoarea ; dar pentru că şi începe să înnopteze şi stăpîna mea nu-i acasă, dumneata aşteaptă aici să intru eu şi, cum am să las uşa deschisă...
DON DIEGO : Ah, Ines ! Simt că-mi vine inima la loc.
INES : Vei putea să intri după mine, şi pe urmă cum ne-o fi norocul.
DON DIEGO : Aşa voi face ; te urmez.
GINES : Ah, Ines cum te iubesc !
INES : Cavalere, cu mine vorbeşti ori cu punga mea ?
GINES : Cu cine vrei dumneata, şi nu uita să pui adresa mea pe plic.
INES : Lasă-mă în pace ; nu vorbesc cu un bărbat despre care ştiu de ce picior şchioapătă,
DON DIEGO : Urmează-mă, Gines.
GINES : Eu ?
DON DIEGO : Da.
GINES : Unde ?
DON DIEGO : Vino cu mine.
GINES : Dracu să mă ia, amin ! Ce, vrei să mă închidă iar ? Dacă e să mai sar de pe un balcon, atunci socoteşte că am sărit, şi mă găseşti aci, în stradă.

DON DIEGO : Frica ta mă înştiinţează că trebuie să mă duc singur.
(iese.)

SCENA A XIII-A
Odaie în casa lui don Juan. Intra d o n a Beatriz și d o n a Leonor.

DONA BEATRIZ : Du-te Isabel, şi spune unui servitor să pună o lampă în odaia asta, că eu, după ce termin lucrul, mă duc să mă distrez puţin privind pe fereastră.
DONA LEONOR : Voi face cum porunceşti. (Aparte.) Rău e să serveşti, dar şi mai rău să serveşti cînd nu te bucuri de încredere. Beatriz şi Ines umblă mereu ferindu-se de mine.. Una a ieşit afară, şi cealaltă trebuie s-o aştepte aici. Ştiu eu ce înseamnă toate secretele astea, dar să le las în pace ; pricep eu unde vor să ajungă. Tot aşa mă feream şi eu acasă, cînd de una, cînd de alta, cînd eram şi eu servită. Dar ajunge cu amintirile, şi pentru că acum nu eşti decît o slujnică, Leonor, ascultă, priveşte şi taci. (Iese.)

SCENA A XIV-A
Intră Ines.

INES : Să nu-mi zici acum că am întîrziat.
DONA BEATRIZ : Te-am aşteptat aici să aflu ce s-a întîmplat cu don Diego, Ines. Spune-mi repede. Ce veşti îmi aduci ?
INES : Scrisoarea n-a rătăcit adresa ; vine după mine, fără să ştie că îl chemi ; acum e rîndul dumitale. Să te prefaci că eşti foarte supărată. Şi mai întîi de toate pe mine.
DONA BEATRIZ : Ines, vezi cine umblă pe-afară.
INES : Vai, stăpînă ! Un bărbat.
DONA BEATRIZ : Cine e ?

SCENA A XV-A
Intră d o n Diego.

DON DIEGO : Acela care, la picioarele tale, frumoasă Beatriz, îţi dăruieşte de mii de ori sufletul.
DONA BEATRIZ : Ce-i asta, Ines ?
INES : Adineaori am lăsat uşa închisă.
DONA BEATRIZ : Minţi : m-ai trădat. Să nu mai stai nici o clipă în casa mea.
DON DIEGO : De ce-o cerţi pe Ines, Beatriz, cînd numai eu sînt pricina supărării tale. Pe mine descarcă-ţi mînia ; că eu nu vreau altă răsplată decît să te răzbuni.
DONA BEATRIZ : Acum ar fi de prisos atîtea scuze, ştiind că azi e cu neputinţă să meriţi de la mine vreo crezare.
DON DIEGO : Niciodată, Beatriz, niciodată pasiunea mea n-a sperat să-mi fie împlinită.
DONA BEATRIZ : Da, niciodată mai puţin ca azi.
DON DIEGO : Pentru ce ?
DONA BEATRIZ : Pentru că e cu neputinţă să merite dragoste cine ofensează pe aceea pe care pretinde c-o iubeşte.

DON DIEGO : N-am altă dorinţă decît să mă dezvinovăţesc de această bănuială.
DONA BEATRIZ : Greu vei izbuti s-o faci.
DON DIEGO : Poate că, totuşi, voi izbuti.
DONA BEATRIZ : Ceasul e foarte nepotrivit. Uşa e deschisă, şi eu nu mai umblu după fericire. Du-te, că dacă te vede cineva aici, sînt pierdută.
DON DIEGO : Ocazia e prea favorabilă ca s-o scap. După ce mă vei asculta, voi pleca de îndată.
DONA BEATRIZ : Ines, păzeşte uşa. Ca să plece, tot trebuie să-l ascult. (Ines iese.)
DON DIEGO : Frumoasă Beatriz, am pornit din Valencia...
(Ines intră iar speriată.)
INES : Vai, ce nenorocire !
DONA BEATRIZ : Ce este ?
INES : Vine stăpînul.
DONA BEATRIZ : O, nefericita de mine !
INES (către don Diego): Ce mai aştepţi? Poate reuşim să scăpăm dacă intri în ascunzătoarea de azi noapte.
DON DIEGO : Niciodată n-am avut noroc în dragoste ! (Se ascunde.)
DONA BEATRIZ : Ce crudă mi-e soarta !
INES : De ce te tulburi şi-ţi pierzi firea? Nu te teme, că stăpînul nu bănuieşte nimic. Văd că intră întîi în odaia lui, aşa că poate nici nu vine aici.
DONA BEATRIZ : Vai, Ines ! Ce îngrijorată sînt!

SCENA A XVI-A

Intră don Carlos şi don Juan.

DON JUAN (aparte amîndoi): Şi cum îţi spuneam, don Carlos, cînd am venit acasă, am zărit un om intrînd. Aşteaptă în stradă, şi să nu laşi pe nimeni să iasă nici pe uşă, nici pe fereastră.
DON CARLOS : Intră şi fii fără grijă, don Juan, că spatele îţi este asigurat. (Iese.)
DON JUAN: Beatriz!
DONA BEATRIZ : Ce este, frate ?...
DON JUAN : Ce făceai ?
DONA BEATRIZ : Stăteam aici cu Ines,
DON JUAN : Foarte bine.
DONA BEATRIZ : Unde te duci ?
DON JUAN : Ce, ţi se pare ciudat să intru unde vreau în casa mea ?
DONA BEATRIZ : Nu ; dar mă miră...
DON JUAN : La o parte !
DONA BEATRIZ : Mă miră însă felul în care-mi vorbeşti.
DON JUAN : La o parte dinaintea mea.
DONA BEATRIZ (aparte): Ce nenorocire!
DON DIEGO (în culise): Vine spre odaia asta.Trebuie să fie vreo ieşire în altă camera. Să
vedem dacă nu sînt mai sigur acolo. (Intră.într-o altă încăpere).
DON JUAN : In felul acesta voi scăpa dintr-odată de toate temerile.
(Intră după don Diego,scoţînd spada.)
DONA BEATRIZ : Ca să intre în odaie — vai de mine ! — scoate spada.
INES : Va fi moarte de om !
DONA BEATRIZ : Zarurile au fost aruncate !

INES : Şi spre pierdere, stăpînă.
DONA BEATRIZ : îmi voi pierde şi onoarea, şi viaţa.
INES : Oricare din ele e un giuvaer. Să fugim !
DONA BEATRIZ : Nu mai am răsuflare nici să fug.
INES (privind înăuntru): Dar a plecat, stăpînă. Zău că nu mai e acolo.
(Dinăuntru, d o n a Leonor.)
DONA LEONOR : Vai de mine, nefericita !
DONA BEATRIZ : Trecînd dintr-o odaie în alta, a nimerit peste Isabel; ea, văzîndu-1, s-o fi speriat, şi fugind, vine încoa. Dă-te de o parte. (Se retrag amîndouă.)

SCENA A XVII-A
Intră d o n a Leonor cu o lampă, şi după ea d o n Diego.

DONA LEONOR : Tinere, ce-mi pari mai degrabă umbră, iluzie ori fantomă, ce vrei de la mine ? Nu-ţi ajunge că m-ai gonit din casa mea,? Acum vrei să mă goneşti şi din alta străină ?
DON DIEGO : Femeie, ce-mi pari mai degrabă fantomă, iluzie ori umbră, nu-mi ajung oare
nenorocirile mele ca să vii să mi le sporeşti tu cu altele şi să mă omori a doua oară ?Dar nu, căci azi...

SCENA A XVIII-A
Intră d o n Juan.

DON JUAN : În zadar, chiar de te-ai ascunde în măruntaiele pămîntului, nu vei putea... Don Diego ? (îl recunoaşte.)
DON DIEGO : Opreşte-ţi spada, don Juan ; căci v deşi prezenţa mea aici aduce o jignire acestei case, nu însă şi onoarei tale. Şi dacă voi putea să-ţi dau satisfacţie prin vorbe, e mai bine, căci e un lucru binecunoscut că cea mai bună răzbunare se împlineşte atunci cînd nu e nevoie de răzbunare.
DON JUAN (aparte): Este don Diego Centellas pe care-l găsesc cu Leonor şi astfel scap de bănuieli. Mi s-a luat o piatră de pe suflet. Măcar că şi asta e o nenorocire, e mai uşor de suportat.
DONA BEATRIZ (aparte): Văzîndu-1, şi-a lăsat în jos spada ; ascultă ce vorbesc.
DON DIEGO : Eu, don Juan, m-am îndrăgostit în capitală de această femeie, de dona Leonor, în a cărei casă, într-o noapte, mi s-a întîmplat o nenorocire. Întorcîndu-mă la Valencia, şi avînd veşti că stă în casa dumitale...
DONA LEONOR : Vai de mine !
DON DIEGO : In astă noapte am îndrăznit să intru să-i vorbesc.
DONA BEATRIZ : Ce minunată dezvinovăţire, Ines. (Aparte către ea.) Şi dacă acum Isabel va adeveri-o ! Fă-i semne să spuie că da, că ea e femeia.
(Ines îi face semne donei Leonor.)
DONA LEONOR : Recunosc, don Juan, că tot ce ai auzit aici e adevărat. Don Diego e vinovat
de nenorocirea mea. Din cauza lui, surghiunită din patria mea, urîtă de tată, dispreţuită de iubitul meu, trăiesc în halul şi vestmîntul ăsta, slujind sorei dumitale,
INES : A înţeles semnele. (Aparte amîndouă.)
DONA BEATRIZ : Şi se preface aşa de bine, că pînă şi pe mine mă înşală.
DONA LEONOR : Dar să spuie el, dacă eu, aici ori acolo, i-am dat...

DON JUAN : Taci, taci !
DONA LEONOR : Ocazie ...
DON JUAN : Nu te dezvinovăţi. (Aparte.) Ce femeie nefericită !
INES (aparte către Beatriz) : Mult îi datorezi, stăpînă. Se învinovăţeşte ca să te scape pe dumneata.
DONA BEATRIZ : Mai rămîne acum s-o creadă şi fratele meu.
DON JUAN (aparte): Ce să fac ? Căci deşi n-am nici o îndoială... Numai s-o creadă şi Carlos...

SCENA A XIX-A
Intră don Carlos şi rămîne lîngă uşă,

DON CARLOS : Din stradă auzind zăngănit de spade, am ieşit şi iată-mă gata să-i sar în ajutor lui don Juan... Dar văd că a încetat zăngănitul; de aici voi auzi ce vorbesc ; şi poate pentru onoarea lui ar fi mai bună o împăcăciune decît o răzbunare.
DON DIEGO : Am greşit faţă de dumneata, dar pentru că ofensa n-a ajuns pînă la necinstire, vezi şi dumneata dacă nu e mai bine să amîni pedeapsa decît s-o răzbuni pe dată.
DON JUAN : Lămuririle dumitale, don Diego, se potrivesc cu ceea ce ştiu eu despre dona Leonor.
DON CARLOS : Ce-mi aud urechile ! Simt că-mi îngheaţă sîngele în vine. A pomenit de Leonor şi de don Diego.
DON JUAN : Dar aş mai avea de pus o întrebare, în seara asta pentru prima dată ai intrat aici să-i vorbeşti ?
DON DIEGO (aparte): întrebarea e şireată. Dar, fie ce-o fi, trebuie să răspund ceva. (Tare.) Nu, azi noapte am intrat pe uşa asta şi am ieşit pe fereastră. Odată ştiută vina, ce importanţă are cînd am greşit pentru prima dată ?
DON JUAN : Are importanţă mai mult decît crezi.
DON CARLOS : Doamne, don Juan e gelos mai mult pe mine !
DONA BEATRIZ (aparte): Fiindcă l-a crezut, acum pot să ies. (Aparte.) Vezi, don Juan, ai grijă să mă bănuieşti şi altă dată. Şi vezi pe cine mi-a trimis logodnica ta să mă servească. (Aparte către dona Leonor): Iartă-mă prietenă, şi joacă-ţi rolul mai departe.
DONA LEONOR (aparte, Beatricei): Nu înţeleg ce-mi spui.
DON JUAN : Acum nu-i vreme de asta, Beatriz ; căci oricîte lămuriri mi-ar da don Diego, faptul că Leonor stă în casa mea, trimeasă de cine ştii şi tu, pe mine nu mă scuteşte de obligaţia pe care mi-o impune nobleţea mea, şi de aceea chiar dacă vine pentru ea şi nu pentru tine, asta nu ajunge ca să-i las nepedepsită cutezanţa.

SCENA A XX-A
Intră don Carlos.

DON CARLOS : Dacă îndrăzneala mă priveşte pe "mine, atunci şi răzbunarea tot pe mine mă priveşte.
DONA LEONOR (aparte): Ce văd ? Carlos aci ? Asta-mi mai lipsea acum !
DON DIEGO : Dar cine eşti dumneata, de te amesteci între noi şi vrei să împlineşti răzbuna-i rea ! ?.

DON CARLOS : Ai putea avea destule motive să| mă cunoşti. Eu sînt acela care te-a rănit, de s-a crezut că eşti mort, şi acum caută să termine ceea ce a lăsat atunci neterminat.
DONA LEONOR : Vai, ce nenorocire neaşteptată !
DON DIEGO : Dimpotrivă, eu cred că ai venit ca
eu să mă pot răzbuna azi de toate.
DON JUAN : Carlos, sînt alături de tine.
DON DIEGO : Nu mă sperie gîndul că am să lupt cu doi.

SCENA A XXI-A
Gines din culise.

GINES : Aici vor să se bată. Intraţi cu toţii. (Intră Gines cu cîţiva oameni după el.)
TOŢI : Ce înseamnă asta ?
DONA BEATRIZ(aparte către Ines): Ines, stinge lumina, poate vom izbuti să evităm nenorocirile care se pot întîmpla.
(Ines stinge lumina şi bărbaţii îşi încrucişază spadele.)
GINES : Să nu lovească nimeni pe întuneric
DON JUAN : Luaţi aminte că asta e casa mea.
GINES : Aprinde o lumină şi-au s-o vadă.
DONA LEONOR : Ce nenorocire !
DON DIEGO (aparte): Am nimerit uşa. Asta nu înseamnă că fug din faţa primejdiei, cît că dau mai bună ocazie speranţelor. (Iese.)
DONA BEATRIZ (aparte): îngrozită mă retrag în odaia mea. (Iese.)
INES : Am făcut o treabă atît de bună, că de bună ce este a ieşit rea. (Iese.)
GINES : Stăpîne, unde eşti, că te şi aşteaptă doctorul.
DON CARLOS : Mori, trădătorule !
GINES : Am murit ! Că e de ajuns s-o porunceşti dumneata. (Aparte.) Iar diavolul să mai aştepte pînă s-o faci cu adevărat.
CINEVA DIN MULŢIME : A murit unul; eu zic să ieşim să nu ne prindă aici justiţia ; haideţi să fugim din casa asta. (Ies toţi cei care veniseră o dată cu Gines.)
DON JUAN (aparte) : Mă duc eu să caut o luminare. (Iese.)
DONA LEONOR (aparte): Zăpăcită şi tulburată, împiedicîndu-mă în nenorocirile mele, de aici nu mă mişc.
DON CARLOS (aparte): Nu mă Voi clinti de aici. Deşi aud că pleacă toţi, nu se cuvine să fug din locul unde am scos spada.

SCENA A XXII-A
Intră don Juan cu lumină.

DON JUAN : Acum avem lumină.
DONA LEONOR : Dragul meu Carlos !
DON JUAN : Singuri amîndoi ?
DON CARLOS : Ce te sperii ? Cum aş putea întoarce eu spatele unui vrăjmaş. Aflîndu-mă cu Leonor, înseamnă să mă găseşti cu alt duşman, dar pe acesta nu-l biruieşti decît fugind. (Vrea să plece, însă îl opreşte don Juan.)
DON JUAN : Aşteaptă.
DON CARLOS : Lasă-mă să-l urmăresc pe celălalt,căci astfel fug de acesta.

DON JUAN : Nu mai ai după cine alerga.
DONA LEONOR : Oh ! dacă aş putea să-mi sparg pieptul să las inima să vorbească prin fapte,şi nu gura, cu vorbe zadarnice !
DON CARLOS : Şi inima ţi-ar fi trădătoare, pentru că e a ta.
DONA LEONOR : Ba pentru că e a mea, ar fi sinceră.
DON CARLOS : Ceea ce am văzut o dovedeşte îndeajuns. Ah, femeie fără suflet, dacă ar putut uita ceea ce-mi datorezi, nu-ţi puteai măcar aminti că te afli în casa lui don Juan ?
DONA LEONOR : Ce vină îmi găseşti mie pentru nesăbuinţa unui bărbat necunoscut ?
DON CARLOS : Nici una. Să ne scutim de întrebări şi răspunsuri. (Către don Juan.) Vere, prietene, pentru că aşa de fericit pentru tine şi atît de nefericit pentru mine se termină întîmplarea aceasta ce mi-a oprit plecarea, rămîi cu bine, şi deşi plec ca un mişel din Valencia, negreşit trebuie s-o părăsesc în astă noapte, chiar de-ar zice duşmanul că fug, căci nu mai ţin nici la onoare, nici la faimă. Prietenia mă îndeamnă să-ţi încredinţez pe această femeie, căci, la urma urmei, am iubit-o mult de tot, nu ca s-o ţii în casă, ci ca s-o laşi în casa lui don Diego şi să se bucure el de iubirea ei, şi ea să fie fericită... Dar mai bine nu mai zic nimic. Cu bine, don Juan.
DONA LEONOR : Vai, Doamne ! Aşteaptă, Carlos !
DON CARLOS : Tot mai ai ceva de spus ?
DONA LEONOR : Dacă aş fi ştiut...
DON CARLOS : Taci odată !
DONA LEONOR : Că aici...
DON CARLOS : Nu vreau să aud nimic de la tine.
DONA LEONOR : Dar eu... Uite, nu mai pot vorbi. Mă înăbuş, nu mai văd nimic, mi se taie respiraţia. Doamne Iisuse.! (Leşină.)
DON JUAN : Mi-a căzut în braţe leşinată.
DON CARLOS : Ţine-o, don Juan... Vai, Leonor ! Cum te ador, chiar dacă mă omori ! Mai mult mă doare nenorocirea ta decît trădarea.
DON JUAN : Cuvintele i s-au schimbat în lacrimi şi gemete. Aşteaptă, Carlos, să intru cu ea în odaia surorii mele.
DON CARLOS : Te aştept, don Juan. Du-te ; să i se dea îndată îngrijiri. Ba nu, mai bine las-o să moară, decît să se păstreze pentru altă iubire.
DON JUAN : Pe urmă vom vedea amîndoi ce avem de făcut. (Intră cu ea în odaia Beatricei.)
DON CARLOS : Blestemat fie devotamentul meu atît de laş, patimă atît de cotropitoare, iubire atît de robită, voinţă atît de neputincioasă ! La suspinele ei mincinoase, eu răspund cu mai multă iubire, la jignirile ei, cu mai multe griji, la trădarea ei, cu mai multă statornicie ! Dar de ce să mă mir şi să mă neliniştesc pentru soarta mea ? Că cine nu iubeşte greşelile, nu poate spune că iubeşte cu adevărat.

ACTUL AL TREILEA

SCENA I

Intră d o n Carlos şi d o n Juan.

DON CARLOS : Şi-a venit în fire ?
DON JUAN : Da, însă şi-a venit în aşa fel că mai bine ar fi fost să nu-şi fi venit.
DON CARLOS : Cum aşa ?
DON JUAN : După ce şi-a venit în fire, aşa de mare i-a fost durerea, că o dată cu trezirea din leşin şi-a pierdut minţile, judecind după cum se frămînta şi se văita ameţită şi tulburată.
DON CARLOS : Şi ce zice ?
DON, JUAN : Că e nefericită clin pricină că nimeni nu vrea să-i asculte vorbele.
DON CARLOS : Blestemată să-mi fie patima !
DON JUAN : Tu ce-ai hotărît ?
DON CARLOS : La două lucruri m-am gîndit, şi n-aş vrea, don Juan, să le audă cineva care n-ar fi îndrăgostit Vrei să-ţi spun, don Juan, dintre atîtea aiureli, fantezii şi iluzii .ce-mi umblă prin cap, care sînt cele ce-mi fac mai multă plăcere, cînd mă opresc la ele şi mă simt îndemnat să le împlinesc ?
DON JUAN : Da, spune-mi.
DON CARLOS : Dar să nu rîzi de mine ; mărturisesc că sînt nebun. Dacă în starea asta as izbuti să-l înduplec pe don Diego să înapoieze Leonorei onoarea pierdută şi ea, cu cinstea nepătată s-ar întoarce în linişte acasă cu tatăl său, aceasta ar fi cea mai neobişnuită răzbunare, căci i-aş aduce o bucurie în loc de năpăstuirea la care s-ar aştepta din partea mea. Leonor e îndrăgostită de don Diego, iar don Diego de Leonor, aşa cum o dovedesc cele întîmplate. Şi atunci, ce pierd eu ? Totul şi nimic. Astfel, în strania durere ce am suferit şi mai sufăr încă, hotărîrea asta mi se pare cea mai nimerită. Să fie fericită cu el Leonor, dacă tot am pierdut-o.
DON JUAN : Hotărîrea ta este foarte generoasă şi dovedeşte a fi rodul unei pasiuni pe cît de sincere, pe atît de nobile.
DON CARLOS ; Dar prin ce mijloc vom putea,don Juan, s-o înfăptuim ?
DON JUAN ; Nu ştiu, pentru că dacă vom încerca să-i vorbim lui don Diego tu sau eu, şi să-i propunem căsătoria, el n-o va primi. Oricât ar dori-o el însuşi, nu-i drept ca un bărbat să încuviinţeze ce-i cere iubitul alesei inimii lui, aşa că trebuie să ne gîndim la altcineva care să încerce a-i vorbi.
DON CARLOS : Cel mai nimerit lucru ar fi să vorbeşti cu tatăl Leonorei, mărturisindu-i că stă ascunsă în casa ta, şi el ar putea împăca lucrurile.
DON JUAN : Asta are alt neajuns.
DON CARLOS ; Care ?
DON JUAN : Cearta care s-ar isca între amîndoi, şi afară de asta nu s-ar mai şti că tu te-ai sacrificat.
DON CARLOS : Ai dreptate. Dar cine să încerce atunci să ducă tratativele.
DON JUAN : Ştiu eu acum cine va fi în stare să limpezească totul.
DON CARLOS Cine ?
DON JUAN : Dona Beatriz, sora mea, pentru că e femeie şi don Diego nu i-ar putea respinge propunerea sub cuvînt că îl împiedică onoarea, şi al doilea pentru că e de datoria lui să onoreze pe aceea în a cărei casă stă, după ce-i va spune cine e.
DON CARLOS : Bine gîndit.
DON JUAN : Atunci ascunde-te pînă mă duc eu să aranjez lucrurile.
DON CARLOS : Eu, de ce ?
DON JUAN : Ca să nu te vadă nici tatăl Leonorei, nici don Diego pînă nu termin eu totul.
DON CARLOS : Eu să mă ascund ?

DON JUAN : Da, ori dacă nu, trebuie să renunţi la planul tău.
DON CARLOS : Mă voi supune, dar cu condiţia să nu ştie nimeni, altcineva decît tine.
DON JUAN : N-avea nici o grijă.
DON CARLOS : Du-te cu Dumnezeu. (Aparte.) Ah! Leonor, cît datorezi tu iubirii mele, fiară ucigaşă : întîi viaţa, pentru o ofensă, şi apoi, pentru a doua onoarea. (Se ascunde şi închide uşa.)
DON JUAN : Dacă izbutesc să duc la bun sfîrşit acest plan, eu voi ieşi mai bine decît toţi, căci rămîn prieten cu dona Leonor, cu tatăl ei şi cu don Diego, şi, în sfîrşit, mă văd dezlegat de obligaţiile ce-mi luasem faţă de don Carlos. Aşadar, trebuie să mă silesc să scap cu faţă curată din această încurcătură de care atîrnă liniştea şi onoarea mea.

SCENA A II-A
Intra dona Beatriz.

DON A BEATRIZ : Don Carlos nu-i aici ?
DON JUAN : Nu, Beatriz.
DONA BEATRIZ ; Venisem în odaia ta doar să-l caut pe el.
DON JUAN : Cînd a leşinat Leonor, l-am lăsat aici, şi cînd m-am întors nu l-am mai găsit. (Aparte.) Nici chiar sora mea nu trebuie să ştie că don Carlos stă ascuns.
DONA BEATRIZ : Fără îndoială, curajul îl va fi îndemnat să-l urmărească pe don Diego.
DON JUAN : Fiindcă nu ştiu unde l-aş putea găsi, nu mă pot lua pe urmele lui. Dar tu, ce voiai* de la el ?
DONA BEATRIZ : Să-i spun, don Juan, că dacă nu din iubire, cel puţin ca un om de lume şi cavaler, s-ar cădea să-i fie milă de logodnica lui care plînge de ţi se rupe inima.
DON JUAN : Ce zice ?
DONA BEATRIZ: Că numai vorbind cu don Carlos s-ar mai mîngîia niţel.
DON JUAN : Atunci, pentru că el nu-i aici, şi sîntem doar noi amîndoi, Beatriz, mă gîndesc să-ţi încredinţez un gînd despre care vreau să aflu părerea ta.
DONA BEATRIZ : M-aş mira să ai a-mi încredinţa mie ceva ; pentru că pare foarte ciudat să ai încredere în cineva care ţi-a dat ocazie să te îndoieşti atît, don Juan, încît a putut să te roadă bănuiala cu care azi noapte ai intrat în casă. Cum poţi oare să ai încredere şi să fii bănuitor în acelaşi timp ?
DON JUAN : E de prisos, Beatriz, să mai răspund la reproşul tău, ştii "prea bine cît îţi preţuiesc virtutea şi pudoarea... În sfîrşit, Beatriz. numai tu vei putea să ne .scapi azi pe toţi de atîtea primejdii cîte ne ameninţă viaţa. Pe don Diego, pe don Carlos şi chiar pe mine, pentru că şi eu sînt amestecat în certurile lor.
DONA BEATRIZ : Eu ? Şi în ce fel ?
DON JUAN: în felul următor; ascultă şi-I vei afla. Ştiind cine este Leonor, eu sînt dator să-i apăr onoarea şi reputaţia ; dar, dacă voi căuta să mă înţeleg cu don Diego, nu ştiu cum va ieşi, iar dacă ajung pînă a-i vorbi, onoarea îmi cere să nu mă las pînă nu voi izbuti să-l fac să cedeze. De aceea. Beatriz, aş vrea să te însărcinezi tu să-i vorbeşti. Femeile au un dar deosebit de a aranja asemenea lucruri, un fel de blândeţe pe care noi n-o avem, cu atît mai mult cu cît iubita lui locuieşte în casa ta şi vărul şi fratele tău sînt amestecaţi în primejdie. Iată. dar motivele care ar trebui să te îndemne sa-l chemi...
DONA BEATRIZ : Pe cine ?

DON JUAN : Pe don Diego, dîndu-i să înţeleagă cît ai fost de ofensată că nu ţi-a păstrat respectul cuvenit îndrăznind să intre pe ascuns în casa noastră. Iar spre a curma primejdiile ce ameninţă pe Leonor, să-i propui s-o ia în căsătorie, făcîndu-ne astfel pe noi toţi să-ţi rămînem îndatoraţi, şi toate acestea în aşa chip, încît să creadă că ideea vine de la tine şi să nu poată bănui că l-am rugat noi.
DONA BEATRIZ : Bine te-ai gîndit, don Juan. Voi face precum zici.
DON JUAN : Atunci eu mă duc să văd dacă-l mai găsesc pe Carlos. Tu, dacă te întorci în odaia ta, pune să închidă bine odaia asta. (Iese.)
DONA BEATRIZ : Am s-o închid chiar eu, (Aparte.) Doamne, ce-am ajuns ? ! Să mă văd silită să fiu eu însămi mijlocitoarea ofenselor mele şi părtaşa geloziei ! N-am încotro ; ce să fac. Mă voi duce să-i vorbesc lui don Diego. Şi pentru că-l primeşte în casă acela care ieri atît s-a împotrivit, să aflăm ce răspunde don Diego la asta. Să ieşim odată, oricum ar fi, din această zăpăceală, din acest chin, din această vrăjitorie. Ines !

SCENA A III-A
Intră dona Leonor.

DONA BEATRIZ : Leonor, tu răspunzi ?
DONA LEONOR : Dacă ai chemat o servitoare, nu-i de mirare să răspundă cine este.

SCENA A IV-A
Intră don Carlos şi rămîne lîngă uşă.

DON CARLOS : Am auzit vocea Leonorei; să întredeschid uşa, să văd dacă i-a trecut leşinul.
DONA BEATRIZ : Dacă ieri, Leonor, în neştiinţa mea te-am socotit astfel, azi cele ce ştiu mă fac să te aşez într-un rang mult mai înalt : eşti prietena mea. (Aparte.) Mai potrivit ar fi să zic vrăjmaşă.
DONA LEONOR : Dacă am ajuns să pierd, doamnă, numele de servitoare, aceasta nu mă despăgubeşte de binele ce pierd. Sînt sclava dumitale, şi dacă aceea care a venit în casa dumitale numai şi numai pentru a-ţi pricinui supărări merită ceva, continuă să mă tratezi ca şi pînă acum.
DONA BEATRIZ : Cum se poate aşa ceva, Leonor, cînd, fiind cine eşti şi stînd în casa mea, eu încerc să-ţi dau un soţ ?
DONA LEONOR : In vecii vecilor să-ţi dea Dumnezeu toate bucuriile pe care le meriţi. Dar don Carlos nu mă vrea de soţie. E atît de gelos...
DONA BEATRIZ: Dar nu de don Carlos voiam să-ţi vorbesc.
DONA LEONOR : Atunci de cine ?
DONA BEATRIZ : De don Diego Centellas.
DONA LEONOR : Nu-ţi mai da osteneală. Mai degrabă m-aş omorî decît să-mi dau mîna lui Diego.
DONA BEATRIZ : Cum, tu nu l-ai iubit niciodată pe don Diego !
DONA LEONOR : Nici viespea călcată printre florile lui april, nici vipera rănită pe cîmp, nici tigrul furios din pădure, nici şarpele veninos ascuns între stînci nu mi-ar putea face atîta rău cît mi-a făcut el.
DONA BEATRIZ : încet ! încet ! Căci, deşi vreau să-l dispreţuieşti, nu vreau să-l huleşti atît.

DON CARLOS (aparte): Ah, trădătoareo ! A vorbit aşa pentru că a văzut că m-am ascuns aici.
DONA BEATRIZ : Eu credeam că-ţi făcea curte ; nu bănuisem că te ofensează acela care era să moară pentru tine la Madrid şi-a venit să te caute aici.
DONA LEONOR : Dacă ai şti cît mă jigneşte cu pretenţia lui...
DONA BEATRIZ : Vom vedea-o în curînd, căci trebuie să ieşim o dată din acest întunecos
labirint, el, tu, eu, don Juan şi don Carlos.
(Iese.)
DON CARLOS (aparte): Beatriz a plecat şi Leonor a rămas singură şi plînge. Dar ce are a face, cînd lacrimile sînt aşa de înşelătoare. Căci, deşi o văd plîngînd, ştiu eu pe cine plînge.
DONA LEONOR : Vai, Dumnezeule bun şi mare !
DON CARLOS (aparte): Ah, gelozie !
DONA LEONOR : Ce vor putea lacrimile mele ?...
DON CARLOS (aparte): Oh, ofensă...
DONA LEONOR : Mai bine să plîng în vînt...
DON CARLOS (aparte): Oh, iubire !...
DONA LEONOR : Cine va spune durerii mele motivele pentru care mă învinuieşti ?...
DON CARLOS (aparte): Eu le-aş spune dacă mi-ar da pace gelozia, ofensele şi iubirea.
DONA LEONOR : Cînd am dat eu vreun prilej..,
DON CARLOS (aparte): Crudă soartă!...
DONA LEONOR : Nefericirii mele nemiloase...
DON CARLOS (aparte): Neînduplecat destin...
DONA LEONOR : Să-mi calce astfel în picioare onoarea ?
DON CARLOS (aparte): Stea nemiloasă !...
DONA LEONOR : De ce mă pedepseşte astfel, cînd niciodată nu i-am dat ocazie ?
DON CARLOS (aparte): Nu fără pricină sînt vrăjmaşe soarta, norocul şi steaua...
DONA LEONOR : Cine nevinovată se vede...
DON CARLOS (aparte): E numai minciună...
DONA LEONOR : In oarba zăpăceală...
DON CARLOS (aparte): Şi trădare...
DONA LEONOR : În atît de vădită jignire.
DON CARLOS (aparte): Şi înşelătorie.
DONA LEONOR : Cînd oare vor vedea şi alţii adevărul pe care numai tu îl vezi, iubire ?
DON CARLOS (aparte) : Niciodată, pentru că totu-i minciună, trădare şi înşelătorie. Fără îndoială, azi soarta mi-e potrivnică şi sînt încredinţat că ea ştie că eu aud tot ce spune. Dar ce are a face ? Cuvîntul, acest metal ce iese din gura oamenilor, fie că e adevărat, fie că e fals, dă acelaşi sunet. De ce să-l mai cercetăm în fond, cînd e de ajuns să-l auzim.
DONA LEONOR : Vai, Carlos, dacă ai şti tu ! (Se aud bătăi în uşă.)
DON CARLOS (aparte): Vai, Leonor, dacă... Dar bate cineva la uşă. Să mă întorc în ascunzătoarea mea.
DONA LEONOR (aparte) : Chiar cînd vorbesc fără să mă asculte, vine cineva să mă tulbure.
Mă duc să văd cine e, poate reuşesc să mai rămîn singură încă niţel. (Tare :) Cine e ?

SCENA A V-A
Intră don Pedro.

DON PEDRO : Don Juan e acasă ? (Aparte.) Dumnezeule! Ce
DONA LEONOR : A ieşit adineauri. (Aparte.) Dar ce văd ! (Fuge.)
DON PEDRO : Sînt uluit! (Leonor intră in camera unde se află don Carlos.)
DON CARLOS (în uşă, către Leonor) : Nu te teme, Leonor, că te voi primi în braţele mele.
DON PEDRO : A închis uşa după ea. Dar ce are a face, dacă eu singur pot, apărîndu-mi onoarea, să îngrozesc şi să înspăimînt pa toată lumea ? Să spargem uşa, şi după ce vom face-o ţăndări, la fel voi zdrobi şi pe haina care...

SCENA A VI-A
Intră dona Beatriz pe altă uşă.

DONA BEATRIZ : Lovituri şi strigăte aici? Ce înseamnă asta ?
DON PEDRO ; Simt în piept atîta indignare, disperare şi mînie, încît sînt ca un fulger, în stare să ardă tot ce i-ar sta în cale oprindu-i trecerea.
DONA BEATRIZ s Cum ? De unde atîta îndrăzneală în casa mea ? Cine sau ce a putut să-ţi provoace atîta mînie ?
DON PEDRO : O fiară care se ascunde aici.
DONA BEATRIZ : Aşteptaţi. Nu cumva o fi Leonor ?
DON PEDRO : Cine ar putea să mă împingă la asemenea faptă, dacă nu ea ?
DONA BEATRIZ (aparte) : Asta mai lipsea acum ! Alt pretendent, şi încă de o vîrstă respectabilă, după don Carlos şi după don Diego, ca să-i împace pe amîndoi. (Tare.) Foarte bine ; vei fi avînd dumneata motivele dumitale, pe care eu nu le ghicesc, s-o cauţi, socotindu-te ofensat, dar cum de îndrăzneşti să intri în felul acesta aici, în casă mea ?
DON PEDRO : Pentru că ofensa pe care am suferit-o mi-ar da dreptul să îndrăznesc şi mai mult ; dar iertaţi-mă, doamnă, dacă mă port astfel cu dumneavoastră.
DONA BEATRIZ : Te înşeli gîndindu-te că nu se va găsi în casa asta cineva...

SCENA A VII-A
Intră don Juan.

DON JUAN : Ce înseamnă asta ?
DONA BEATRIZ : Ce să însemne, decît că acest craidon bătrîn vine s-o caute tot pe Leonor şi s-a apucat să spargă uşa ?
DON JUAN : Domol, domol, Beatriz, că senor don Pedro nici nu te-a ofensat, nici n-a greşit adresa fiind stăpînul acestei case, la toţi ne poate porunci.
DON PEDRO : Şeilor don Juan, să nu umblăm cu complimente de prisos ; eu nu sînt stăpîn şi nu vreau să fiu altceva decît un străin care, încrezător în cuvintele dumitale, am venit să te văd şi să-ţi vorbesc, şi acum o găsesc în casa dumitale pe fiica mea închisă în această odaie. Deschide, te rog, sau dacă nu, sparg uşa.
DONA BEATRIZ (aparte): E tatăl ei.

DON JUAN (aparte) : Cum naiba să ies eu din viesparul ăsta ? El a văzut-o. Ce să-i spun acum ?
DON PEDRO : Haide, ce mai stai ? Deschide o dată uşa !
DON JUAN : De bună seamă că o deschid, don Pedro. (Aparte.) Mare noroc voi avea dacă scap din încurcătura asta. (Tare.) Frumoasă recunoştinţă îmi arăţi pentru osteneala ce mi-am dat ! De ieri, de cînd m-am însărcinat să te ajut în nefericirea dumitale, am căutat-o pe Leonor, am adus-o în casa mea, unde stă împreună cu soră-mea, şi acum încerc să fac totul astfel încît să te întorci acasă mulţumit şi onorat. Dar dacă tot ce-am făcut nu-ţi este pe plac, eu nu mă mai amestec.
DON PEDRO : îngăduie-mi, don Juan, să-ţi cad la picioare şi iartă-mă că, mînios, văzînd-o, n-am mai ştiut ce vorbesc, pentru că aproape mi-am pierdut minţile nefericitul de mine în bucuria mea, şi m-am lăsat tîrît de mînie. Dar acum, îngenunchiat la picioarele dumitale... (Cade în genunchi.)
DON JUAN Se faci, don Pedro ? Scoală-te !
DON PEDRO Iar dumneata, senora, iartă-mi supărarea ce ţi-am pricinuit. Sînt nobil şi am fost ofensat.
DONA BEATRIZ : Dacă, senor, aş fi ştiut cine eşti, în alt chip aş fi încercat să te liniştesc.
DON JUAN (aparte către dona Beatriz): L-ai chemat pe don Diego ?
DONA BEATRIZ (aparte către don Juan), Da; chiar acum s-a dus Ines să-l cheme.
ON JUAN : Vino cu mine, don Pedro. Avem de aranjat ceva important. Leonor este în siguranţă lîngă Beatriz.
DONA BEATRIZ : Iar eu, senor, mă însărcinez să am grijă de ea.
DON PEDRO : E de ajuns să ştiu că rămîne cu dumneata. (Aparte.) Doamne ! Dacă îmi spăl onoarea, pot muri liniştit după aceea.
DON JUAN (aparte) : Nici nu ştiu unde să-l duc. (Către Beatriz.) Vorbeşte în vremea asta cu don Diego, pentru că de asta depinde fericirea mea.. (Don Juan şi don Pedro ies.)
DONA BEATRIZ (aparte): Şi nefericirea mea. (Tare.) Leonor, deschide, sînt singură.

SCENA A VIII-A

Înăuntru dona Leonor şi don Carlos.

DONA LEONOR : Daca eşti singură, deschid.
DON CARLOS : Nici Beatricei, Leonor, să nu-i spui că sînt aci.
DONA LEONOR : Fii liniştit, că nu-i spun.

SCENA A IX-A

Intră dona Leonor

DONA BEATRIZ Din grea încercare ai scăpat cu viaţă.
DONA LEONOR Am găsit adăpost în odăiţa da alături.
DONA BEATRIZ : Noroc că fratele meu a lăsat-o deschisă, pentru că de obicei o ţine încuiată.
DONA LEONOR : Nu fără adevăr pot spune de o mie de ori că aici se află viaţa mea. (Aparte.) Că doar acolo e Carlos.

DONA BEATRIZ : Leonor, deoarece tatăl tău ne-a sporit încurcăturile, ca şi cum n-am avea destule, voi urma să-ţi vorbesc acum mai pe îndelete despre ce începusem să-ţi spun adineaori.
DONA LEONOR : Ceea ce buzele mele ţi-au spus şi mai înainte, îţi vor spune acum mai lămurit.
DONA BEATRIZ : Chiar despre asta e vorba.
DONA LEONOR : Ar fi încă o insultă pe care mi-ar aduce-o.
DONA BEATRIZ : Atunci bine ; închide uşa şi vino, dragă Leonor, în odaia mea.
DONA LEONOR : Te urmez.
DONA BEATRIZ (aparte) : Vai, don Diego, cu ce teamă te aştept !
(Iese.)

SCENA A X-A
Intră don Carlos.

DONA LEONOR ; Carlos, în scurtul timp ce am, vreau să-ţi vorbesc. Ascultă-mă !
DON CARLOS : Dacă întîmplarea ne apropie mereu, Leonor, pe tine ca să mă ofensezi, iar pe mine ca să te apăr, ce mai vrei de la mine ? Lasă-mă, să aşteptăm altă ocazie ca eu să-ţi salvez viaţa şi tu să mă ofensezi iar.
DONA LEONOR : Asta nu se va întîmpla niciodată ; dar ca să-mi salvezi viaţa a sosit clipa.
DON CARLOS : Cum ?
DONA LEONOR : Află că Beatriz vrea să mă omoare încercînd să mă mărite cu don Diego. Dacă, generos si viteaz cum eşti, în fiecare împrejurare trebui să-mi salvezi viața,asta aştept. Vorbeşte-i tu.
DON CARLOS : Asta-i bună. Cînd eu încerc să înlesnesc această căsătorie, acum vii să-mi ceri să-mi vindec eu însumi rana.
DONA LEONOR : Tu vrei căsătoria asta ?
DON CARLOS : Da, o vreau.
DONA LEONOR : Şi o mai şi înlesneşti ?
DON CARLOS : Da, şi pentru acest lucru stau ascuns, ca să n-o împiedic cu prezenţa mea şi nu cumva să mă întîlnesc cu don Diego sau cu tatăl tău.
DONA LEONOR : Nu. înţeleg motivul.
DON CARLOS : Eu, da.
DONA LEONOR : Şi care e, mă rog ?
DON CARLOS : Respectul meu este atît de nobil, gîndurile atît de curate şi gelozia atît de generoasă, încît, Leonor, dacă trebuie să te pierd, vreau să încerc să-ţi păstrez onoarea.
DONA LEONOR : Onoarea mea ? Cum asta ?
DON CARLOS : Cerînd ca scandalul pe care l-a iscat don Diego — las la o parte întîmplările din Madrid — intrînd într-o noapte în casa aceasta unde te-am adus şi ieşind pe balcon, iar în altă noapte găsit fiind, Leonor, închis cu tine, cerînd, repet, ca acest scandal să înceteze prin căsătoria voastră. Ultimul sacrificiu pe care-l poate face un îndrăgostit pentru femeia iubită este de face totul pentru a o vedea cu onoarea nepătată în braţele altuia.
DONA LEONOR : Comoara mea, stăpînul meu !...
DON CARLOS : Nenorocirea mea, ofensa mea,moartea mea...
DONA LEONOR : Blestemată să fiu, dacă în noaptea aceea cînd a ieşit pe balcon l-am

văzut măcar, şi dacă în noaptea cealaltă, cînd a vorbit cu mine, am ştiut...
DON CARLOS : Destul cu atîtea minciuni...
DONA LEONOR : Dac-ar fi aşa, nu i-aş fi spus ce i-am spus Beatricei.
DON CARLOS : Ah ! trădătoare ! Ştiai că ascultam.
DONA LEONOR : Eu? Cum aş fi putut să ştiu ?
DON CARLOS : Văzîndu-mă cînd am intrat aici să mă ascund. Căci, de nu m-ai fi văzut, cum de-ai fi ştiut să intri aici cînd a venit tatăl tău ?
DONA LEONOR : A fost o pură întâmplare. Da? de ce-mi spui să mă mărit cu don Diego şi că sînt o trădătoare ?
DON CARLOS : Asta întreabă pe orice femeie care înşală doi dintr-o dată şi vei afla.
DONA LEONOR : Eu nu pot să fac aşa ceva.
DON CARLOS : Toate sînteţi...
DONA BEATRIZ (din culise) : Leonor!
DONA LEONOR : Mă cheamă Beatriz.
DOJV CARLOS : Dacă vrei să faci ceva pentru mine, nu spune că sînt aci.
ONA LEONOR : Nu voi spune. Dar tot nu mă crezi ?
DON CARLOS : Nu, pentru că după cum bine zice proverbul, totdeauna e adevărat ceea
ce e mai rău.
DONA LEONOR : Eu l-aş schimba zicînd că nu totdeauna ceea ce-i mai rău e şi adevărat.
Ah ! cîtă durere-mi pricinuieşti tu, Carlos !
(Ies amîndoi.)

SCENA A XI-A

Intră dona Beatriz şi don Diego.

DON DIEGO : Ce înseamnă toate astea, Beatriz ? Să trimiţi să mă cheme atît. de tîrziu şi să nu te temi că am să fiu văzut intrînd în casă ; să pui strajă la uşa camerei şi să treci în odaia fratelui ca să-mi vorbeşti ; toate acestea mi se par de necrezut. E amabilitate sau trădare ? Vrei să-mi dai viaţă sau să mă omori ?
DONA BEATRIZ : Nu te mira, don Diego, de această primire şi nici că aşa de repede te chem să-ţi vorbesc la asemenea ceas şi în casa mea, şi mai ales c-am ales pentru aceasta odaia fratelui meu. M-a înştiinţat Violante că vrea să vie să mă vadă după amiază şi am socotit că nu-i bine să te vadă. De aceea încerc să-ţi vorbesc aici. Acum nu mai ai a te teme de nimic, căci glasul iubirii mele a amuţit. Vreau să-ţi fiu doar mijlocitoare în iubirea ta pentru altă femeie, care te vrea de bărbat.
DON DIEGO : Cînd am primit biletul prin care mă chemai, am avut o îndoială, intrînd aici am mai avut una şi acum, ascultîndu-te, s-au făcut trei. Lasă-mă să mă pun în gardă, dacă pentru fiecare vorbă ce scoţi din gură trebuie să adaug o îndoială.

SCENA A XII-A

Intră don Carlos şi rămîne deoparte, lîngă uşă.

DON CARLOS (aparte) : Nu ştiu ce să cred despre toate astea, dar să ascultăm dacă vorbesc despre necazurile mele sau ale lor.

DONA BEATRIZ : Dacă nu înţelegi vorbire atît de lămurită, înseamnă că eşti pornit pe bănuială, don Diego. Dar ca să nu rămînă nici o umbră de îndoială despre iubirea dumitale, iată, mă explic şi mai limpede. Leonor pentru dumneata şi-a părăsit casa, tatăl, onoarea, viaţa şi liniştea ; pe don Juan i-ai supărat; don Carlos a fost ofensat; Iar inie şi casei mele nu i-ai păstrat respectul cuvenit. Acum a venit aici şi tatăl Leonorei. Viaţa dumitale trece prin mare primejdie şi e lămurit că altă scăpare nu mai e decît ori să se răzbune toţi cu spada în mină, ori dumneata să-i dai mina Leonorei. Dumneata o iubeşti, şi ea te adoră. Toţi te urmăresc cu gînd să te omoare, şi singura scăpare e doar însurătoarea. Acum ai înţeles ?
DON DIEGO : Prost aş fi dacă n-aş înţelege cînd aşa de lămurit îmi vorbeşti şi, dacă îmi permiţi, voi încerca să răspund.
DONA BEATRIZ : Te ascult.
DON CARLOS (aparte) : Doamne ! Ce înseamnă asta ?
Don Diego şi Beatriz se iubeau. Nu era de ajuns o gelozie ? Pentru ce mai trebuie alta ? Dar ia să ascult mai departe. Asta nu poate fi prefăcătorie, pentru că Beatriz n-ar vorbi astfel aici, unde stau ascuns eu.
DON DIEGO : Mult aş dori, Beatriz, să pot în clipa asta să mă împart în două : în îndrăgostit şi în cavaler, pentru că nu ştiu căruia din aceste două sentimente să mă adresez mai întîi, căci, încereînd să-ţi răspund, amîndouă la fel mă iau cu asalt şi se luptă în sufletul meu. Dacă în chip de îndrăgostit vrei să-ţi răspund, e uşor de bănuit că iubirea mea face din minciuni adevăruri. Voi începe deci să vorbesc ca un nobil ce sînt, căci înainte de a fi îndrăgostit, frumoasă Beatriz, sînt nobil. în clipa asta am uitat şi gelozia ta, şi dragostea mea. Nu vreau să-mi amintesc decît de mine, de onoarea mea, de obligaţiile mele, de sîngele meu... Aşadar, presupune că altcineva mi-a adus această ştire şi că altuia răspund.
DON CARLOS (aparte) : Ce lungă introducere !
DON DIEGO : Am văzut-o pe Leonor la Madrid. Frumuseţea ei m-a îndemnat să umblu zi şi noapte pe sub ferestrele ei. După cîtva timp am văzut-o, i-am scris. Dar cu atît dispreţ s-a purtat cu mine, că nu mai putea fi numit dispreţ, ci batjocură. M-am prefăcut îndrăgostit, ofensat că nu s-a purtat faţă de mine cu stima cu care femeile ştiu să îndepărteze pe cei pe care nu-i iubesc ; că sînt unele atît de pricepute în arta asta, încît le sîntem recunoscători chiar pentru acest dispreţ. Arta asta i-a lipsit Leonorei ; astfel că eu, văzîndu-mă atît de neputincios, m-am folosit de mijlocul totdeauna cel mai la îndemînă : corupînd servitoarele. Una fiind de partea mea, mulţumită unui giuvaer, mi-a spus : „Dispreţul Leonorei vine din pricină că are un alt iubit". M-am simţit gelos... şi aici îţi dau din nou voie să fii tu cea care mă asculţi, nu alta, cum te anunţasem mai înainte, ca să mă arăt cu demnitate în faţa ochilor tăi ; căci înseamnă să n-o ai, consolîndu-te cu gîndul că altul stăpîneşte ceea ce ai pierdut.
Şi slujnica îmi mai spuse că Leonor se înţelesese în taină cu el să se căsătorească, şi cu această garanţie se învoiseră să vorbească noaptea în casa ei. Pentru a putea să mă răzbun, Beatriz, am vrut să văd, doar ca s-o fac pe ea să afle că eu îi cunoşteam iubirea, spre a nu se mai lăuda în faţa mea că nimeni nu-i vrednic s-o merite. Însoţitoarea m-ascunse într-un colţ dosnic din odaia ei, de unde am putut-o vedea, puţin după aceea, pe Leonor îndreptîndu-se spre altă cameră. Am vrut s-o urmăresc, ca să văd dacă aş fi putut prinde vreo vorbă, spre a i-o repeta mai tîrziu. Uită, Beatriz, că eşti aci ; nu vreau să ştii că am putut căuta o răzbunare atît de laşă, aducînd ultragiu unei femei. Ea mi-a auzit paşii, s-a-ntors să vadă cine era şi în aceeaşi clipă a intrat don Carlos... Ştii prea bine ce s-a întîmplat atunci, ca să nu mai fie nevoie să-ţi povestesc eu. În sfîrşit, după mai multe aventuri, am venit la Valencia şi, Dumnezeu mi-e martor că nu

mint, nu ştiam că Leonor e aici. M-am justificat îndeajuns, Beatriz, amintindu-ţi c-am venit să te văd în noaptea cînd am fost nevoit să mă arunc de pe balcon, în stare de orice. Geloasă, Beatriz, mi-ai vorbit, iar eu, pentru a te împăca, m-am întors să te văd ieri după amiază. în vremea asta a intrat don Juan, pe care parcă-l aduce totdeauna la timp nenorocul meu. Încercînd să mă retrag, am dat peste Leonor şi, deşi foarte încurcat s-o revăd îmbrăcată ca o slujnică, am avut destulă stăpînire, încît, pentru a mă dezvinovăţi, am aruncat vina asupra ei. Tocmai atunci a sosit pe neaşteptate don .Carlos. Ştii bine, Beatriz, că totul s-a petrecut astfel. Atunci, cum îmi ceri acum să mă căsătoresc cu Leonor ? Pe o femeie care m-a urît, care cu trufia ei m-a făcut să sufăr atît, care a venit cu iubitul ei la Valencia, şi, în sfîrşit, pe care, dacă am găsit-o în casa ta, unde de fapt te căutam pe tine, e oare drept să mi-o propui de soţie ? Dacă, în lipsa mea, ai năzuit la ceva mai bun, şi cauţi numai un pretext în ceea ce s-a întîmplat la Madrid pentru a mă îndepărta de lîngă tine, atunci alungă-mă, scumpă Beatriz, dar nu mă obliga.să mă însor cu alta. Nu mă pot căsători cu femeia pe care mi-o propui tu.
DON CARLOS (aparte): Doamnei Ce mi-aud urechile ? Cine a văzut vreodată o atît de deplină şi atît de lămurită dezvinovăţire ? Ah ! scumpa mea Leonor, cît de adevărate erau cuvintele tale !
DONA BEATRIZ : Atunci cum te-ai gîndit să-ţi înfrunţi duşmanii atît de puternici ?
DON DIEGO : Ce duşmani ?
DONA BEATRIZ : Eu, Leonor, don Carlos, don Juan şi tatăl ei ?
DON DIEGO : Dintre toţi aceştia, Beatriz, mă tem numai de tine.
DONA BEATRIZ : Pentru ce de mine ?
DON DIEGO : Pentru că rolul pe care-l ai în toate astea îmi dă mult de gîndit.

SCENA A XIII-A

Intră Ines şi Gines, fiecare pe cîte o uşă. Cei dinainte.

GINES : Stăpîne !
INES : Stăpîna !
DONA BEATRIZ : Ce este ?
DON DIEGO : Ce veste aduci?
INES : Vine stăpînul meu, fratele vostru ; l-am văzut acum pe stradă...
GINES : Şi, ce e mai rău, vine cu tatăl Leonorei.
DON DIEGO : Parcă sînt sortit pentru astfel de nenorociri !
DONA BEATRIZ : Din partea lui don Juan nu-i nici o primejdie că vine să-ţi vorbească, dar de don Pedro e mai bine să te fereşti.
GINES : În viaţa mea n-am văzut tată sau frate mai omniprezenţi. Nu-i lucru în care să nu fie amestecaţi şi ei.
DON DIEGO : Ia să mă retrag dincoace, ca să aibă timp să intre în odaia lui.
GINES : Oare asta o să se întîmple în fiecare zi ?
DON CARLOS (din uşa de la odaia unde s-a ascuns) : Aici nu poate intra nimeni.
DOiV DIEGO : înăuntru se află un om ! Dumnezeule !
DONA BEATRIZ : Un om ? Cine ?
GINES : Abindarraez, care, ca să nu rămînă azi fără locuinţă, a sosit mai înainte.
DON DIEGO : Nu face pe mirata ; faptul că m-ai adus aici pentru a mă ruga să mă însor cu

Leonor arată îndeajuns că ţii să-i dai satisfacţie bărbatului aici ascuns, să vadă cum tu mă căsătoreşti cu alta. Dar, pe Dumnezeu!
DONA BEATRIZ : Don Diego !...

SCENA A XIV-A
Intră dona Leonor.

DONA LEONOR : Doamnă, cine face atîta gălăgie ? Dar ce-mi văd ochii ?
DONA BEATRIZ : Nu ştiu cine e.
DON DIEGO : Eu vreau să-ţi fac plăcerea s-o afli. Pentru că, de-ar fi chiar să mă omoare toţi cîţi împotriva mea urmăresc să se răzbune azi, trebuie să văd cine este omul atît de potolit sau laş, încît nu îndrăzneşte să apară în faţa ochilor iubitei sale cînd e chemat de altul.

SCENA A XV-A
Intră don Carlos.

DON CARLOS : Asta nu ; pot să înlătur acuzaţia că sînt prudent, dar nu că sînt laş.
DONA LEONOR : Vai, nefericita de mine ! Pînă cînd îmi va fi dat să sufăr atîta ?

SCENA A XVI-A
Intră don Juan şi don Pedro.

DON JUAN : Ce-i asta ?
DON PEDRO : Ce-mi văd ochii ! Eu căutam un duşman şi am doi dinaintea mea. Trădător don Carlos, infam don Diego, dacă nu pot să mă împart în două, pentru a vă omorî pe amîndoi dintr-o dată, aşezaţi-vă amîndoi într-o parte spre a vă omorî dintr-o singură lovitură,
DON JUAN : Staţi ! Nu scoateţi spadele ! Să vedem dacă buna judecată va putea împăca cearta fără vărsare de sînge. Ţi-a spus Beatriz, don Diego, cel mai potrivit şi cel mai uşor mijloc ?
DON DIEGO : Cel mai greu mi l-a spus, anume să mă însor cu Leonor, şi asta eu n-o voi face-o.
DON PEDRO : Ei acum, don Juan, nu mai e nimic de aşteptat. Dacă nu ajunge judecata, să vorbească oţelul.
DON CARLOS : Nu vă atingeţi de el !
(Don Carlos trece de partea lui don Diego.)
DON JUAN : Tu îl aperi, împotrivindu-te planului nostru ? în felul acesta vrei tu să mă ajuţi ?
DON CARLOS : Dacă nu m-aş împotrivi, don Juan, m-ai vedea dîndu-i moartea.
DON JUAN : De ce toate astea ?
DON CARLOS : Pentru că dintr-o clipă în alta s-au schimbat în aşa fel lucrurile, incit trebuie să mă căsătoresc eu cu Leonor.
DON JUAN : Şi insultele ?
DON CARLOS : Eu nu dau socoteală nimănui. Mi-e deajuns să-mi dau eu singur satisfacţie. Leonor, apropie-te de tatăl tău.
DONA LEONOR : Tată...

DON PEDRO : Nu-mi mai spune nimic ; că dacă onoarea rămîne fără pată, pentru această fericire te iert de toate necazurile pe care mi le-ai pricinuit.
DON JUAN : Poţi să-mi spui şi mie, don Carlos, ce înseamnă toate aceste schimbări ?
DON CARLOS : îmi îngădui să spun ?
DON JUAN : Da.
(Don Carlos se apropie mai mult de don Diego.)
DON CARLOS : Lasă-mă să stau lîngă dumneata, don Diego.
DONA BEATRIZ (aparte): Carlos va spune tot ce a auzit.
DON CARLOS : Dă mîna Beatricei.
DON DIEGO : Şi sufletul !
DON JUAN : Cum vine asta?
DON CARLOS : Acuma va fi totul limpede, don Juan. Cu aceasta vei şti de unde vine schimbarea purtării mele ; dacă în casa în care locuiesc Leonor şi Beatriz .don Diego intră şi iese cînd pofteşte, şi eu mă însor cu Leonor, cuvine-se ca el să se însoare cu Beatriz.
DON JUAN : Ferice de mine, că, deşi am avut bănuieli, am cunoscut mai întîi leacul şi apoi ofensa.
GINES : S-a făcut în sfîrşit pace ? Atunci, Ines, facem şi noi nunta. Şi cu asta nimeni să nu mai învinuiască pe iubita lui. Şi cum aparenţele înşală, nu totdeauna ceea ce-i mai rău e şi adevărat. Şi să le fie iertate marile greşeli.